

Valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistus

Kainuun alueellinen suunnitelma

28.11.2025

KAINUUN LIITTO

Valtion palvelu- ja toimitila- verkkouudistus Kainuun alu- eellinen suunnitelma

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900 (kirjaamo)
kirjaamo@kainuunliitto.fi

Kajaani 2025

Sisällysluettelo

Johdanto	7
1. Nykytila ja toimintaympäristön kuvaus	8
1.1.Väestön sijainti ja väkiluvun muutos	8
1.2.Väestön ikärakene	11
1.3.Väestön kielijakauma ja maahanmuutto	12
1.4.Vapaa-ajan asutuksen merkitys palvelutarpeeseen ja muita palvelujen tuottamiseen vaikuttavia tekijöitä	15
1.5.Etäisyydet, liikenneverkko, joukkoliikenne ja pendelöinti	17
1.5.1.Etäisyydet	17
1.5.2.Liikenneverkko	20
1.5.3.Joukkoliikenne	21
1.5.4.Pendelöinti	23
1.6.Valtion tuottamat palvelut	24
1.6.1.Valtion palveluntuottajien toimipaikat ja aukioloajat	24
1.6.2. Käyntiasiointimääriä ja henkilötyövuosia koskevat tiedot kunnittain	26
1.6.3. Toimitiloja koskevat tiedot ja tilatehokkuus	28
1.7. Hyvinvointialueen palvelut ja työllisyyspalvelut	30
1.7.1. Hyvinvointialueen palvelut	30
1.7.2. Työllisyyspalvelut	30
1.7.3. Kajaanin, Kuhmon ja Suomussalmen palvelut	30
2. Alueen tavoitetila 2030	31
2.1. Tavoitteet Kainuun palvelu- ja toimitilaverkolle 2030	31
3. Alueen tavoitetilan 2030 toteutus	33
3.1. Kajaani, yhteinen työympäristö ja Suomi-piste	34
3.2. Kuhmo, Suomi-piste	37
3.3. Suomussalmi, Suomi-piste	39
3.4. Suomi-pisteiden ulkopuolelle jäävät palvelut ja toimitilat	42
4. Riskianalyysi	44
5. Organisointi ja rahoitus	45
5.1 Kainuun alueellisen projektiryhmän tehtävä ja kokoonpano	45
5.2. Alueellisen suunnittelun rahoitus	47
6. Viestintä ja sidosryhmätyö	49

6.1 Viestintä	49
6.2 Sidosryhmätyö	49
7. Raportointi	51
Lähdeluettelo	52
Liite 1 Viranomaisten kannanotot	53

Johdanto

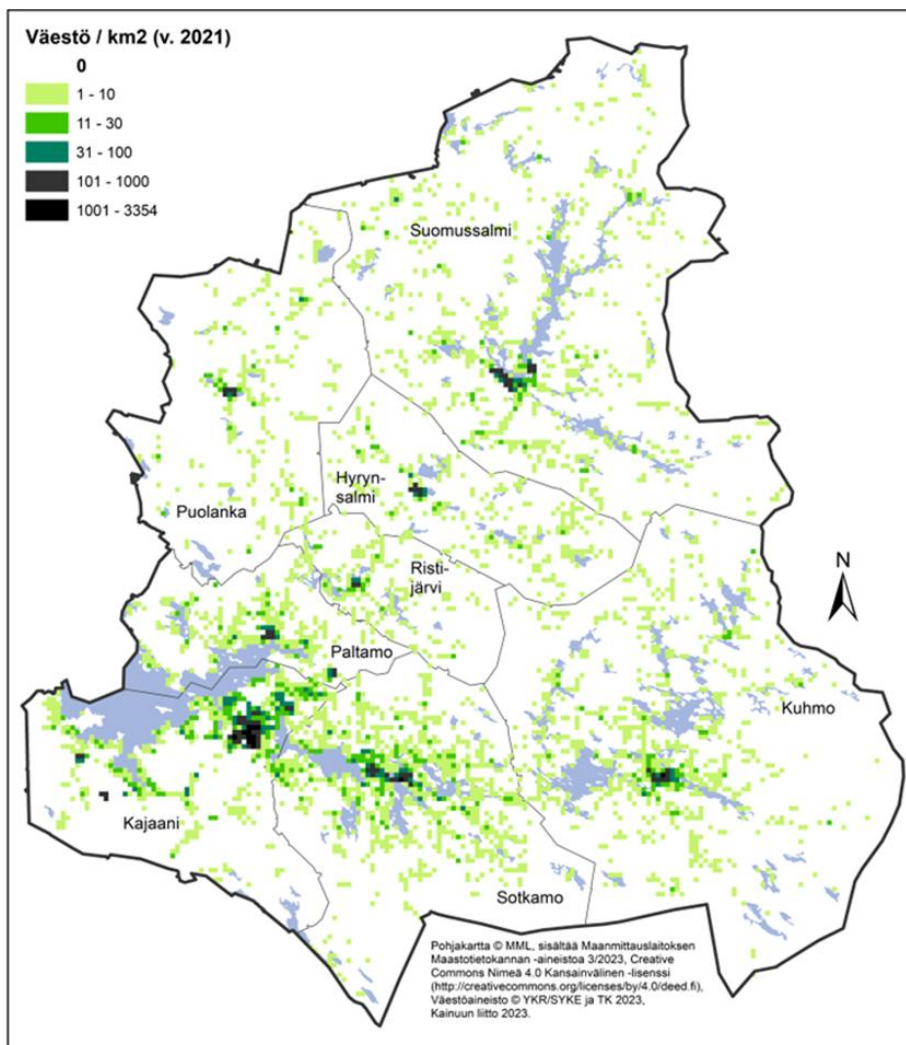
Valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen Kainuun alueellinen suunnitelma on laadittu yhteistyössä maakunnan liiton, kuntien ja valtion toimijoiden kanssa. Tätä varten Valtionvarainministeriö asetti Kainuun alueellisen projektiryhmän toimikaudelle 2.1.-31.12.2025, jonka tehtävänä oli valmistella Kainuun alueellinen suunnitelmaluonnos valtakunnallisen rakenteen mukaisesti 31.10.2025 mennessä, viimeisteillä suunnitelma valmiiksi 30.11.2025 mennessä sekä käynnistää alueellisen suunnitelman toimeenpano. Uudistus koskee ensisijaisesti palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen valtakunnallisessa toimeenpanosuunnitelmassa mainittuja viranomaisia. Poliisiasemien ja muiden käyttösidonnaisten tilojen tarkastelu ei ole osa tätä uudistusta.

Alueellinen suunnitelma on yleissuunnitelma, jonka pohjalta voidaan käynnistää tarkemmat toimitilakohtaiset suunnitteluprosessit. Tämä alueellinen suunnitelma perustuu tämän hetken arvioon Suomi-pisteiden ja yhteisten työympäristöjen toteuttamisesta Kainuussa tavoitevuonna 2030. Suunnitelmaa tulee tarkastella uudestaan hankkeen toimeenpanon edetessä vuosien 2026-2030 aikana.

1. Nykytila ja toimintaympäristön kuvaus

1.1.Väestön sijainti ja väkiluvun muutos

Kainuun maakuntaan kuuluu kaksi kaupunkia (Kajaani ja Kuhmo) sekä 6 kuntaa (Hyrnsalmi, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo ja Suomussalmi). Pinta-alaltaan Kainuu on 22 687,86 km² ja väestötiheys on 3,45 as./km². Kainuu on harvaan asuttu maakunta. Kainuun sisäisen aluerakenteen runko muodostuu maakuntakeskuksesta Kajaanista, jota vahvistaa tiivis yhteistyö Sotkamo-Vuokatti-Paltamo-alueen kanssa, kaupunkimaisista palvelu- ja työpaikkakeskittyminä toimivista Kuhmon ja Suomussalmen keskustaajamista sekä nykyisten kuntakeskusten (Hyrnsalmi, Puolanka ja Ristijärvi) muodostamista palvelu- ja työssäkäyntikeskuksista. Väestöstä noin 74...75 % asuu taajamissa. Kuvassa 1 on esitetty maakunnan väestötiheys. Kuvasta 1 nähdään, että väestö keskittyy pääasiassa Kajaanin ja Sotkamon taajamiin sekä osin Kuhmoon ja Suomussalmeen.

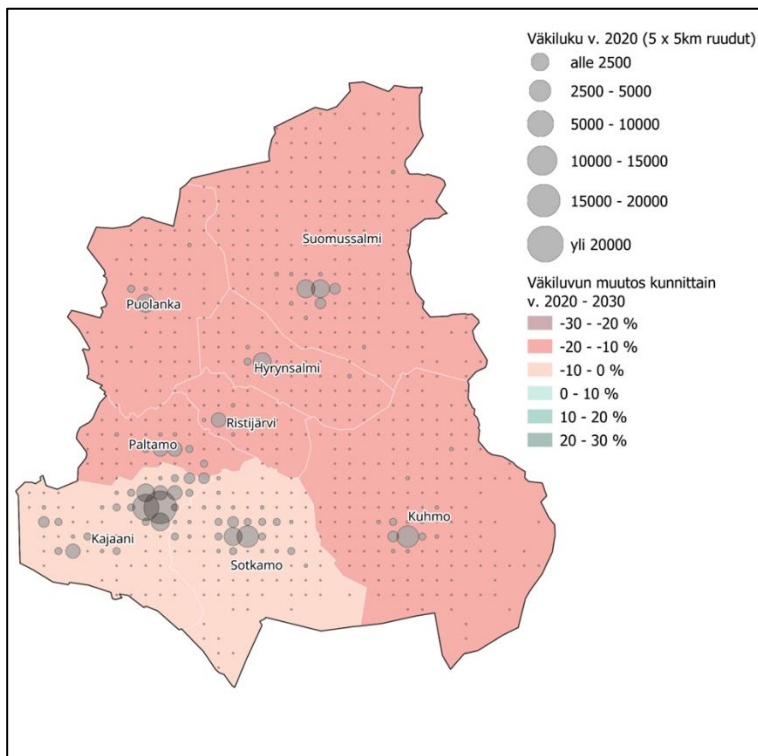
Kuva 1. Kainuun väestöstä 74...75 % asuu taajamissa, mutta suurin osa maakuntaa on harvaan asuttua maaseutua. (Lähde: Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035, kaavaselostus).

Keskusten verkostoon kytkeytyy maaseutu ja kyläverkosto. Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavoituksessa on osoitettu keskustatoimintojen alueet (C-alue), taajamatoimintojen alueet (A-alueet), taajaman alakeskukset (a-alueet) sekä aluerakenteen näkökulmasta keskeisiä kyläalueita (at-merkintä), joiden lähiympäristöä voidaan pitää erityisen suotuisana virkistys-, elinkeinojen ja asumisen alueina. Muut maaseutualueet täydentävät ja tukevat maakuntakaavassa osoitettua kyläverkostoa. Väestöstä noin puolet asuu Kajaanissa. Taulukossa 1 on esitetty kuntakohtainen taajama-aste. Taulukko osoittaa, että Kajaanissa ja Sotkamossa suurin osa väestöstä asuu taajamissa, kun taas esimerkiksi Hyrynsalmella ja Ristijärvellä haja-asutusalueiden osuus on suuri.

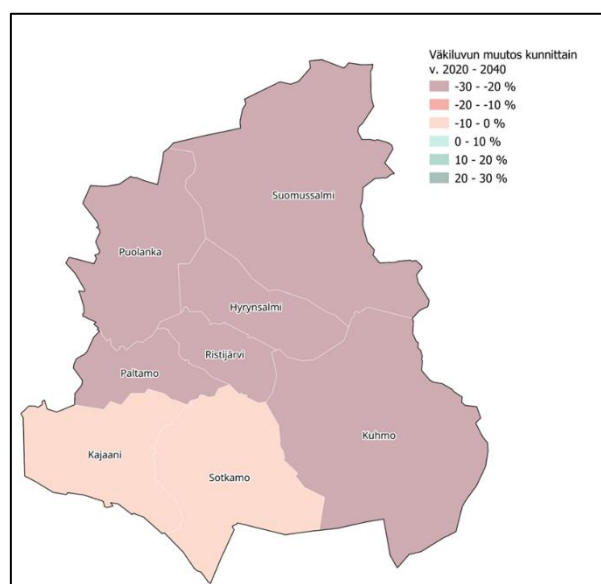
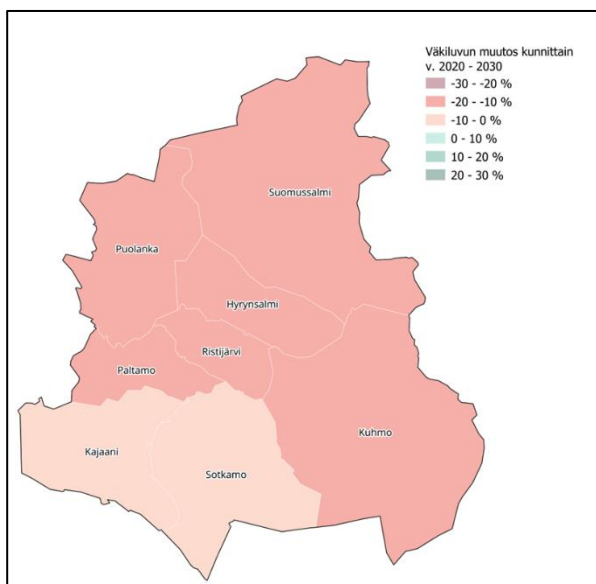
Taulukko 1. Kuntakohtainen taajama-aste (Lähde: Tilastokeskus 11.2.2025).

2023	Väestö taajamissa	Väestö haja-asutusalueella	Väestö muilla alueilla	Taajama-aste %
Hyrynsalmi	1 148	882	33	56,6
Kajaani	31 995	4 112	406	88,6
Kuhmo	4 822	2 680	80	64,3
Paltamo	1 773	1 224	40	59,2
Puolanka	1 317	999	43	56,9
Ristijärvi	481	666	17	41,9
Sotkamo	6 150	3 962	162	60,8
Suomussalmi	4 484	2 614	74	63,2

Seuraavat karttakuvat (kuva 2 ja kuva 3) ovat Senaatti-kiinteistöjen laatimat esitykset maakunnan toteutuneesta ja ennakoidusta väestönkehityksestä ja sijoittumisesta vuosina 2020-2030 sekä väkiluvun muutoksesta vuosina 2020-2030 ja vuosina 2020-2040. Kuvista 2 ja 3 sekä taulukosta 2 nähdään, että väestö keskittyy Kajaaniin ja Sotkamoon, joissa väestön väheneminen ei ole niin suurta kuin muualla Kainuussa.

Kuva 2. Kainuun väestökeskittymät ja väkiluvun muutos v.2020-2030. (Lähde: Senaatti-kiinteistöt).

Kuva 3. Väkiluvun muutos 2020–2030 ja 2020–2040. (Lähde: Senaatti-kiinteistöt).

Vuoden 2024 lopussa Kainuun kokonaisväkiluku oli 69 637. Väestöennusteen mukaan Kainuun väkiluku vähenisi 3600 henkilöllä (-5,1 %) vuoteen 2030 mennessä ja 7600 henkilöllä (-10,8 %) vuoteen 2040 mennessä (taulukko 2).

Taulukko 2. Kainuun väkiluku vuosina 2020, 2023 ja 2024 sekä väestöennuste vuosille 2030 ja 2040 (Lähde: Tilastokeskus).

	2020	2023	2024	2030 (v.2024 en- nuste)	2040 (v.2024 en- nuste)	Muutos-% vuodesta 2023->2030	Muutos-% vuodesta 2023->2040
Kainuu	71664	70164	69637	66558	62552	-5,1	-10,8
Hyrnsalmi	2199	2063	2004	1822	1569	-11,7	-23,9
Kajaani	36567	36513	36438	35886	34778	-1,7	-4,8
Kuhmo	8042	7582	7477	6628	5745	-12,6	-24,2
Paltamo	3235	3037	2987	2663	2364	-12,3	22,2
Puolanka	2491	2359	2344	2093	1839	-11,3	-22
Ristijärvi	1235	1164	1160	1051	943	-9,7	-19
Sotkamo	10301	10274	10191	10123	9910	-1,5	-3,5
Suomus- salmi	7594	7172	7036	6292	5404	-12,3	-24,7

Kainuussa väestö on vähentynyt yli 40 vuotta. Tulevaisuudessa väestö vähenisi eniten Kehys-Kainuussa eli Kuhmossa, Suomussalmella, Paltamossa ja Hyrnsalmella, mutta vähiten Sotkamossa ja Kajaanissa. **Toisaalta Kainuu on muuttovoittomaakunta neljättä vuotta peräkkäin.** Vuonna 2024 muuttovoitto oli 108 henkilöä ja nettomaahanmuutto 744 henkilöä. Muuttovoitto tulee pääasiassa maahanmuutosta. Muuttovoiton ennakoidaan jatkuvan maahanmuuton lisäksi myös kotimaasta. Miesten osuus on maakunnista suurin.

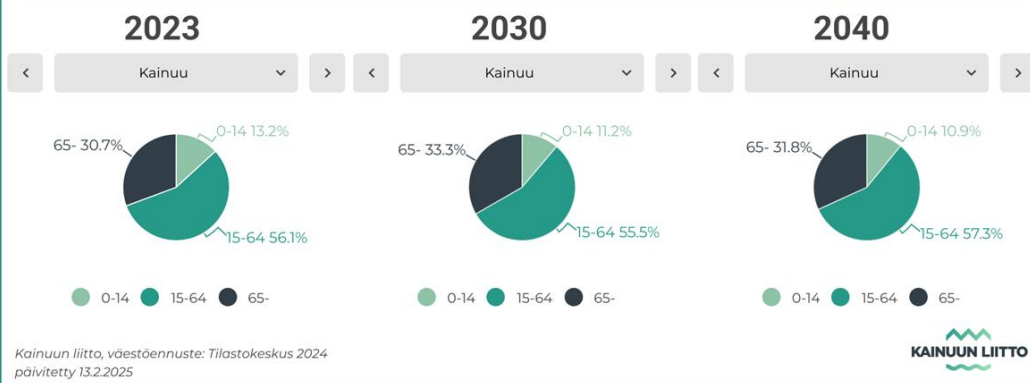
1.2.Väestön ikärakene

Kainuun väestön ikärakennetta ja ennustetta on esitetty kuvassa 4. Kainuun väestön keski-ikä on 47,9 vuotta, mikä on kolmanneksi korkein maakunnista. Yli 65 –vuotiaita on lähes kolmannes, 30,7 %, ollen alhaisin Kajaanissa 24,7 % ja korkein Hyrnsalmella 45,3 %. Ennusteen mukaan yli 65 vuotiaiden osuus kasvaa vuoteen 2030 saakka, mutta kääntyy laskuun pian tämän jälkeen. Erityisesti Kehys-Kainuu (Kuhmo, Suomussalmi, Paltamo ja Hyrnsalmi) ikääntyy entistään. Ennusteen mukaan alle 15-vuotiaiden osuus laskee, eikä ennusteiden mukaan maahanmuutto käännä suuntausta. Työikäisten osuus laskee vuoteen 2030 saakka, mutta kasvaa vuoteen 2040 mennessä nykyistä suuremmaksi (maahanmuuton kasvun oletus, sekä suurten ikäluokkien poistuma). Ennusteen mukaan työikäisen väestön osuus kasvaa Kajaanissa ja Sotkamossa vuoteen 2030 ja 2040 ja Paltamossa vuoteen 2040 mennessä.

VÄESTÖN IKÄRAKENNE 2023, ENNUSTEET 2030 JA 2040

alle 15 v., 15-64 v. ja 65 v. täyttäneiden %-osuudet

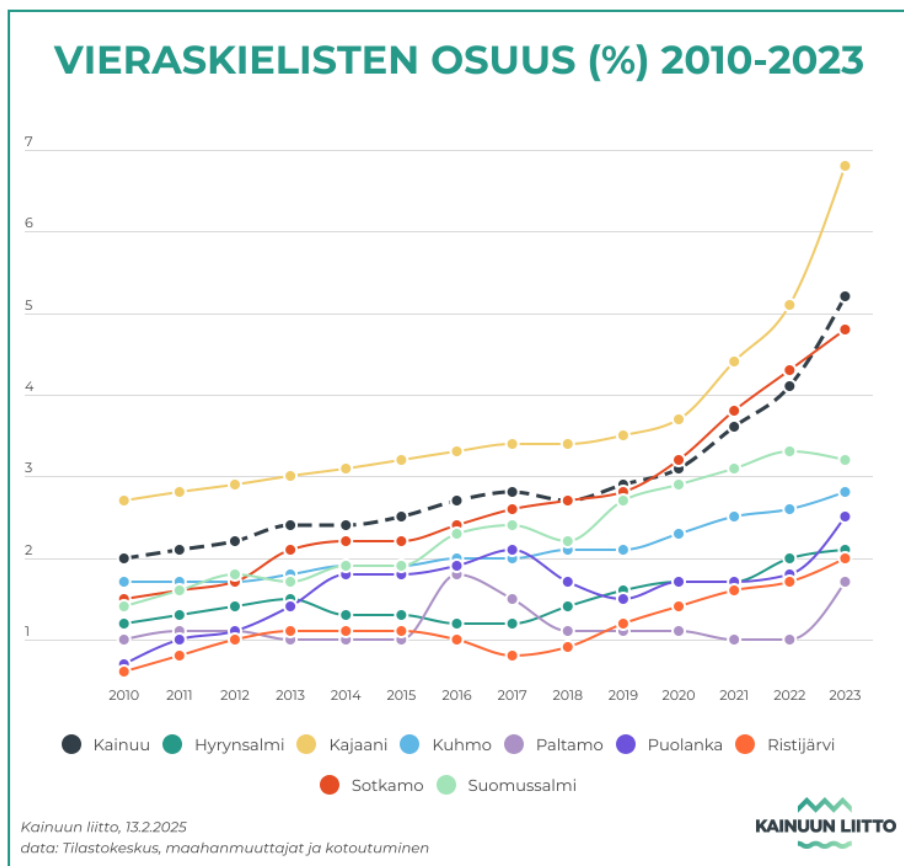
	2023			2030 ennuste			2040 ennuste		
	0-14	15-64	65-	0-14	15-64	65-	0-14	15-64	65-
Kainuu	13,2	56,2	30,7	11,2	55,5	33,3	10,9	57,3	31,8
Kajaanin seutukunta	14,5	58,9	26,6	12,2	59,1	28,7	11,5	60,9	27,6
Kehys-Kainuu	9,6	48,9	41,5	8,3	44,7	47,0	8,7	45,4	45,9
Hyrynsalmi	9,5	45,2	45,3	8,9	40,7	50,3	9,0	43,8	47,2
Kajaani	14,9	60,4	24,7	12,6	60,8	26,6	11,9	62,6	25,5
Kuhmo	10,0	50,1	39,9	8,4	46,5	45,2	8,9	47,4	43,8
Paltamo	11,6	51,7	36,7	9,0	49,9	41,0	8,8	52,5	38,6
Puolanka	8,9	48,1	43,0	7,8	44,6	47,5	8,4	45,9	45,6
Ristijärvi	10,1	47,5	42,4	9,7	41,8	48,5	9,0	45,5	45,5
Sotkamo	14,6	56,9	28,5	11,9	57,2	30,9	11,2	58,3	30,6
Suomussalmi	9,5	49,0	41,6	8,2	44,1	47,7	8,5	43,7	47,8

Kuva 4. Kainuun väestön ikärakenne (lähde: Tilastokeskus).

1.3. Väestön kielijakauma ja maahanmuutto

Vieraskielisyys tarkoittaa sitä, että henkilön äidinkieli ei ole suomi, ruotsi eikä saame. Vuodesta 2010 vieraskielisten määrä on kasvanut Kainuussa 126 % (kuva 5). Vuonna 2023 vieraskielisten osuus oli 5,2 %. Vieraskielisten osuus väestöstä on kasvanut erityisesti Kajaanissa (osuus 6,8 %) ja Sotkamossa (osuus 4,8 %).

Kuva 5. Vieraskielisten osuus väestöstä (lähde: Tilastokeskus).

Vieraskielisistä eniten on venäjää ja ukrainaa puhuvia (taulukko 3). Heidän osuus vieraskielisten määrästä on kasvanut viime vuosina. Vuonna 2024 on tullut kansainvälistä työvoimaa muun muassa Filippiineiltä ja Sambiaista. Myös Sri Lankasta maahanmuutto voimakasta. Kasvavia kieliryhmiä ovat sinhala, tagalog/pilipino ja englanti.

Taulukko 3. Yleisimmät vieraat kielet Kainuussa vuonna 2023 (Lähde: Tilastokeskus).

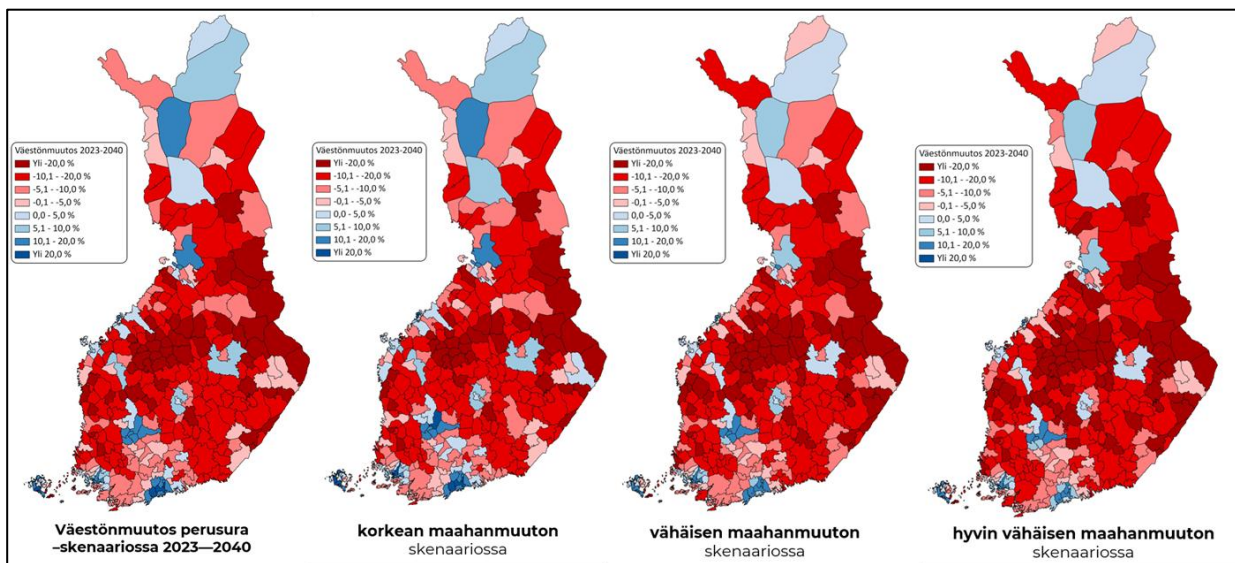
10 yleisintä vieraskieltä 2023	Lukumäärä
venäjä	1374
ukraina	397
arabia	238
englanti	131
thai	125
Sinhala, aiemmin singali	118
viro, eesti	94
tagalog, pilipino	82
ruotsi	79
somali	78
Vieraskieliset yhteensä	3 621

Maahanmuutto on lisääntynyt merkittävästi viime vuosina. Kainuussa on kehitetty kansainvälisiä rekrytointeja tukevia palveluja sekä asettautumispalveluja, ja työtä jatketaan aktiivisesti eri toimijoiden kanssa. Lisäksi kansainvälisten opiskelijoiden määrä on kasvanut Kainuussa merkittävästi, sillä Kajaanin ammattikorkeakoulussa opiskelee lähes 600 kansainvälistä opiskelijaa, joilla on 58 eri kansalaisuutta. Kainuun ammattiopistolla on 318 kansainvälistä opiskelijaa. Eniten kv-opiskelijoita on Venäjältä, Ukrainasta ja Filippiineiltä. (Lähde: Kainuun tilanne- ja kehityskuva 20.12.2024).

Maahanmuuttoviraston arvion mukaan väestön vanheneminen ja työmarkkinoiden kohtaantongelma ylläpitävät ulkomaalaisen työvoiman kysyntää pitkällä aikavälillä. Se todennäköisesti näkyy työperusteisten oleskelulupahakemusten määrän kasvuna. Tähän vaikuttavat kuitenkin myös yritysten ja organisaatioiden omat verkostot sekä poliittiset toimenpiteet. Koska pitkällä aikavälillä työperäisen maahanmuuton oletetaan kasvavan, sen myötä perheenjäsenten hakemismäärän voidaan olettaa pysyvän jatkossa myös korkealla. Opiskelijoiden oleskelulupahakemusten määrän arvioidaan kasvavan ainakin lähivuosina (2026). Pitkällä aikavälillä on mahdollista, että hakemusmaksujen käyttöönotto ja lukukausimaksujen korotus EU/ETA-maiden ulkopuolisille opiskelijoille vaikuttavat Suomeen saapuvien korkeakouluopiskelijoiden määrän kehitykseen. (Lähde: Maahanmuuttovirasto, Maahanmuutto Suomeen 2/2025).

Konsulttiyhtiö MDI on ennustanut väestönkehitystä ja maahanmuuttoa maakunnittain sekä kunnittain neljässä eri skenaariossa aikavälille 2023-2040 (kuva 6). Ennusteen mukaan maahanmuuton taso vaikuttaa vähän alueellisen väestönkehityksen kokonaiskuvaan. Se voidaan havaita myös Kainuun kuntien kohdalla kuvasta 6. Maahanmuutto vaikuttaisi pääasiassa Kajaanin ja Sotkamon väestönkehitykseen, mutta ei nostaisi väestönmäärää merkittävästi. Maahanmuuton määrä vaikuttaa merkittävästi lähinnä suurten kaupunkiseutujen kasvutahtiin, jonka keskeinen ohjaava tekijä on vieraskielisten asuinpaikkavalinnat maan sisällä. Huomattava osa

maahanmuuttajista jatkumuuttaa maan sisällä suurille kaupunkiseuduille. (Lähde: MDI, väestöennuste 2024).

Kuva 6. Väestön muutos maahanmuuton skenaarioissa 2023–2040. (Lähde: MDI väestöennuste 2024, modifioitu.)

MDI:n ennusteen mukaaan maakunta- ja kuntatason ennakoitu väestönkehitys tulee olemaan eriytynyttä vuosien 2023–2040 aikana. Maakuntien sisäiset erot ovat paikoin suurempia kuin maakuntien väliset erot. MDI:n ennusteen mukaan suurin syy väestön vähenemiselle on kuolleisuuden suuri määrä syntyvyyteen verrattuna. Toisaalta suurten kaupunkiseutujen kasvu nojaa ennusteen mukaan lähes täysin maahanmuuttoon. (Lähde: MDI, väestöennuste 2024).

1.4.Vapaa-ajan asutuksen merkitys palvelutarpeeseen ja muita palvelujen tuottamiseen vaikuttavia tekijöitä

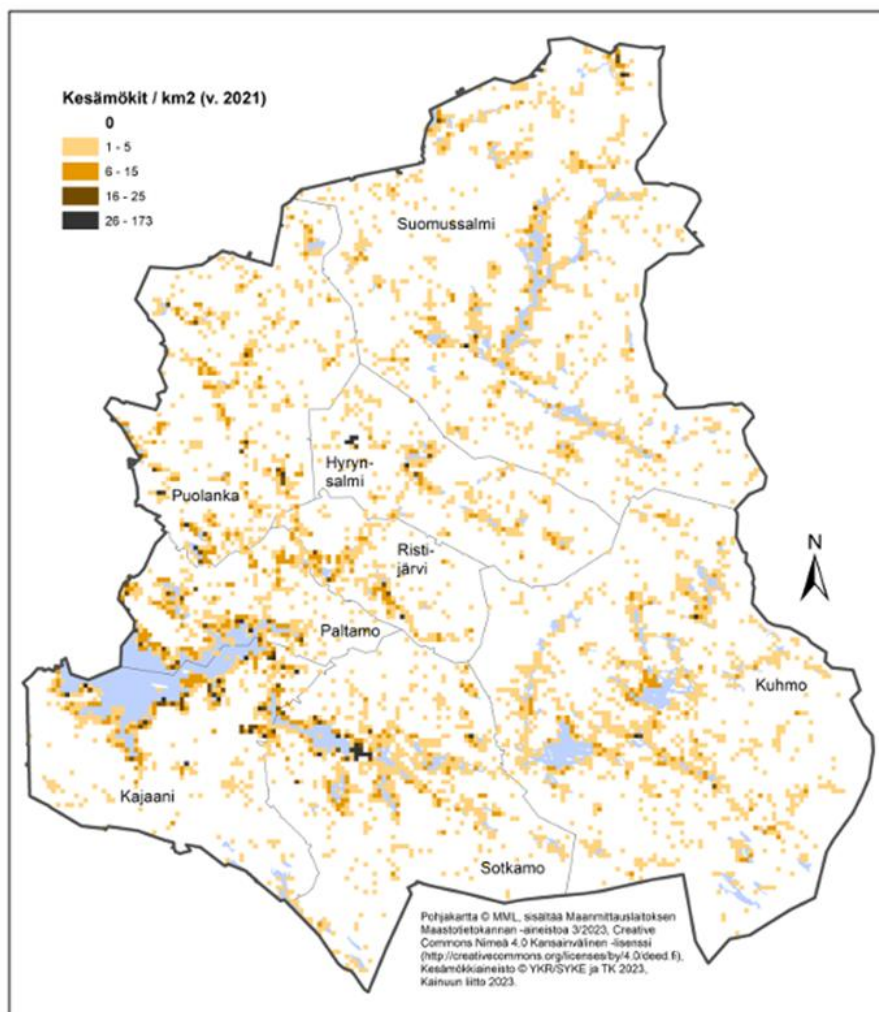
Ympärivuotinen matkailu ja monipaikkaisuus lisää väestön määrää maakunnassa, sillä Kainuussa on noin 13 000 kesäasukasta (taulukko 4). Kesäasukkaista 74 % tulee Kainuun ulkopuolelta. Kesäasukkaat ja monipaikkaisuus vaikuttavat positiivisesti erityisesti Kehys-Kainuun alueella.

Taulukko 4. Kesäasukkaiden määrä Kainuussa vuonna 2023 (lähde: Tilastokeskus).

Kunta	Kesäasukkaat 2023
Hyrynsalmi	822
Kajaani	982
Kuhmo	2 291
Paltamo	1 713
Puolanka	2 161
Ristijärvi	656
Sotkamo	2 111
Suomussalmi	2 180
Kainuu	12 916

Kainuussa oli vuonna 2022 yhteensä 12 170 kesämökkiä, mitkä sijoittuvat koko maakunnan alueelle (kuva 7). Lukumäärällisesti eniten kesämökkejä sijaitsee Kuhmossa, Sotkamossa ja Suomussalmella. Lisäksi Kajaanissa sijaitsee Puolustusvoimien varuskunta, jossa on noin 4 000 varusmiestä lisäten väestön määrää maakunnassa.

Väestön vähenemisestä huolimatta Kainuun aluetalous on kasvanut kaikista maakunnista eniten viimeiset 10 vuotta. Kainuuseen tavoitellaan yli 12 mrd € arvosta investointeja vuoteen 2030 mennessä. Tämä tarkoittaa, että maakuntaan tarvitaan uusia osaaajia ja yrittäjiä. Lisäksi kansainvälisen matkailun kehittymisen myötä alueelle saapuu enemmän matkailijoita.

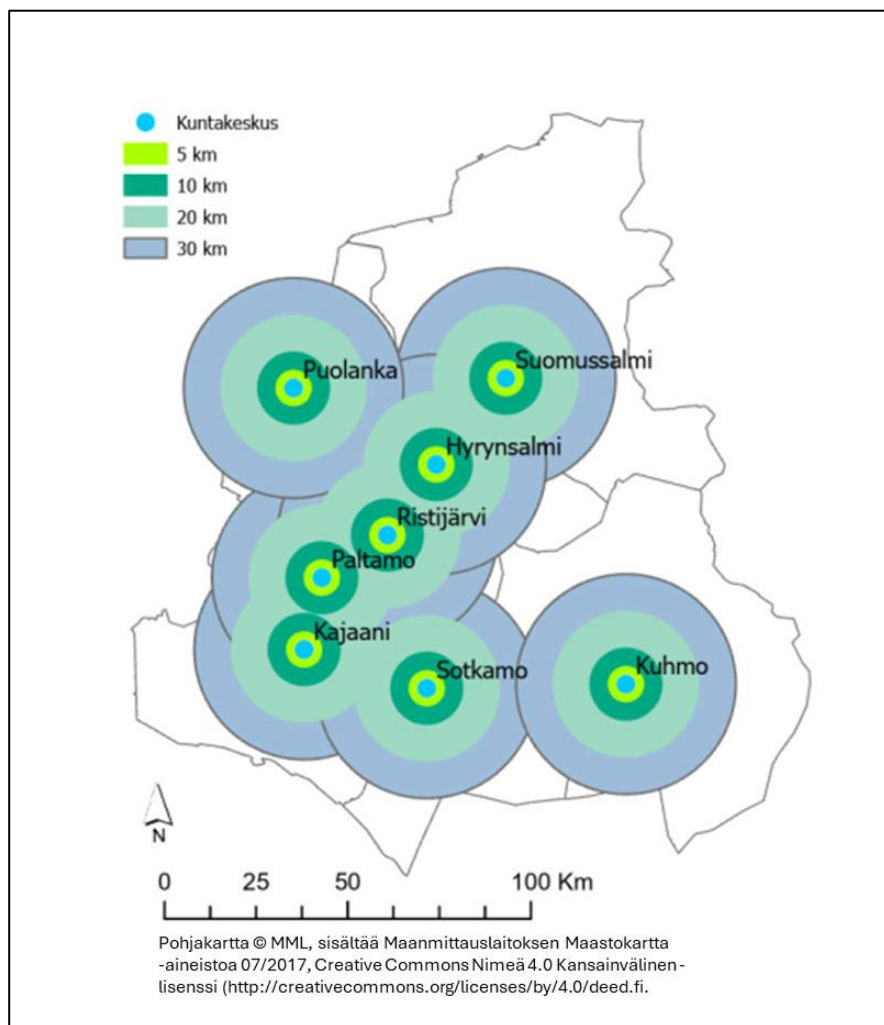

Kuva 7. Kesämökkit Kainuussa vuonna 2021 (lähde: Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035, maakunta-kaavaselostus).

1.5. Etäisyydet, liikenneverkko, joukkoliikenne ja pendelöinti

1.5.1. Etäisyydet

Kainuun maakunnan sisäiset etäisyydet ovat pitkiä. Kuvassa 8 on esitetty 5 km, 10 km, 20 km ja 30 km etäisyysvyöhykkeet kuntakeskuksista.

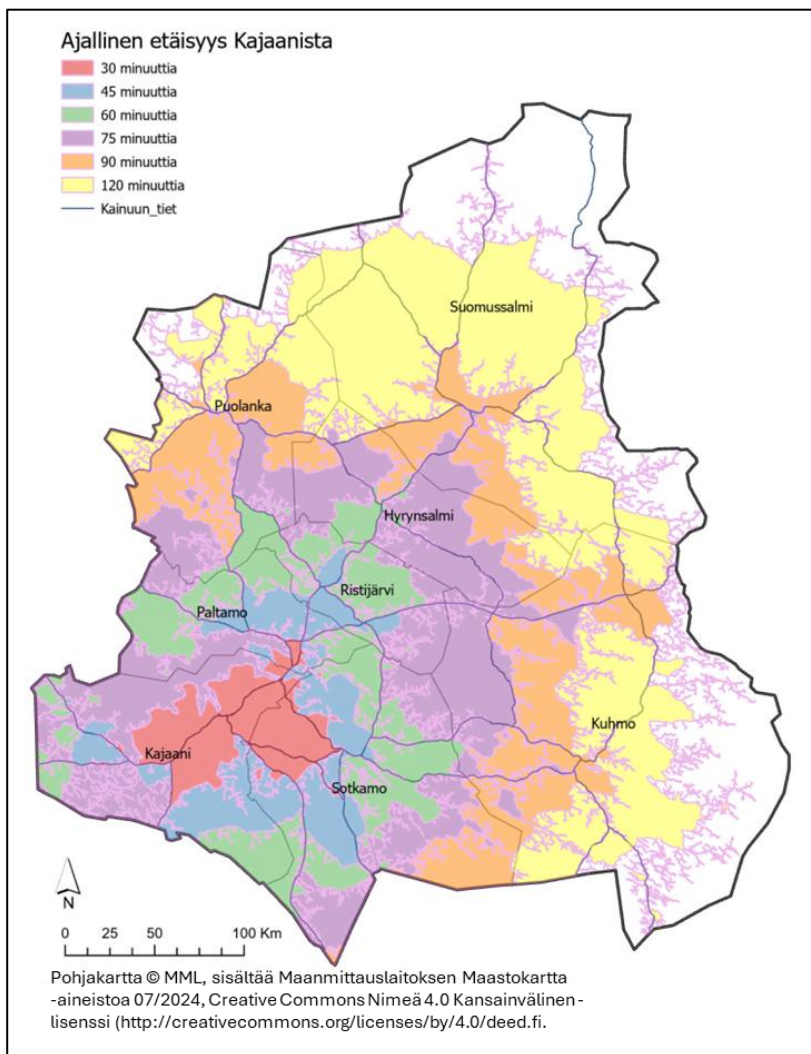
Kuva 8. Etäisyysvyöhykkeet 5 km, 10 km, 20 km ja 30 km kuntakeskuksista.

Maakuntakeskus Kajaani on saavutettavissa noin tunnissa tai sen alle vain Hyrynsalmen, Paltamon, Ristijärven ja Sotkamon kuntakeskuksista (taulukko 5). Yli tunnin saavutettavuuden päässä sijaitsevat Kuhmo, Puolanka ja Suomussalmi.

Taulukko 5. Kainuun sisäiset etäisyydet kuntakeskuksista Kajaanin keskusta (lähde: Google Maps, nopein reitti).

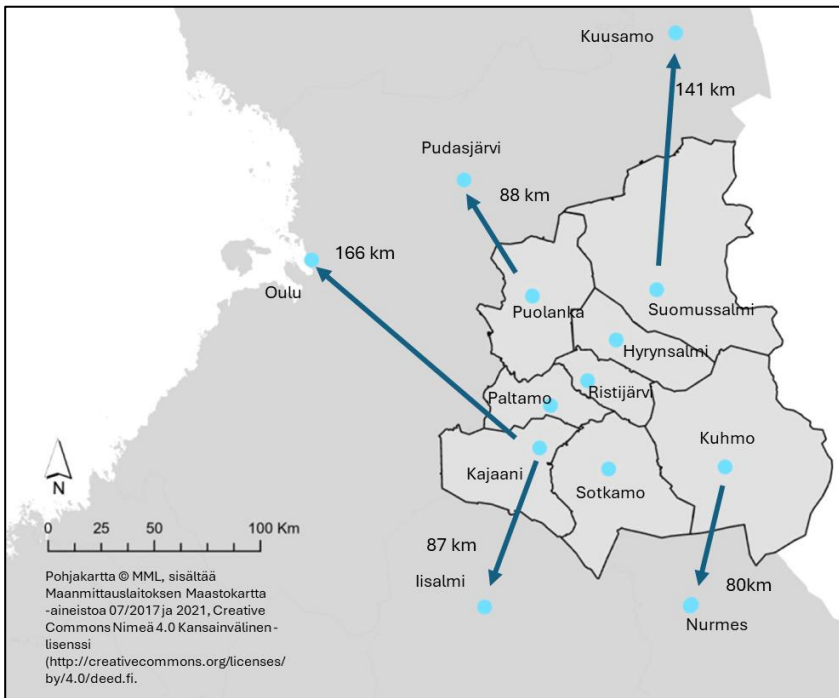
Etäisyys Kajaanin keskustasta, kaupungintalo	Etäisyys (km)	Etäisyys (min)
Hyrynsalmi	71	56
Kuhmo	102	84
Paltamo	39	35
Puolanka	98	80
Ristijärvi	43	37
Sotkamo	40	38
Suomussalmi	106	83

Kuvasta 9 voidaan havaita, että maakunnan pohjois- ja itäosista on jopa yli 120 minuutin ajallinen etäisyys Kajaanista.

Kuva 9. Ajallinen etäisyys maakuntakeskus Kajaanista.

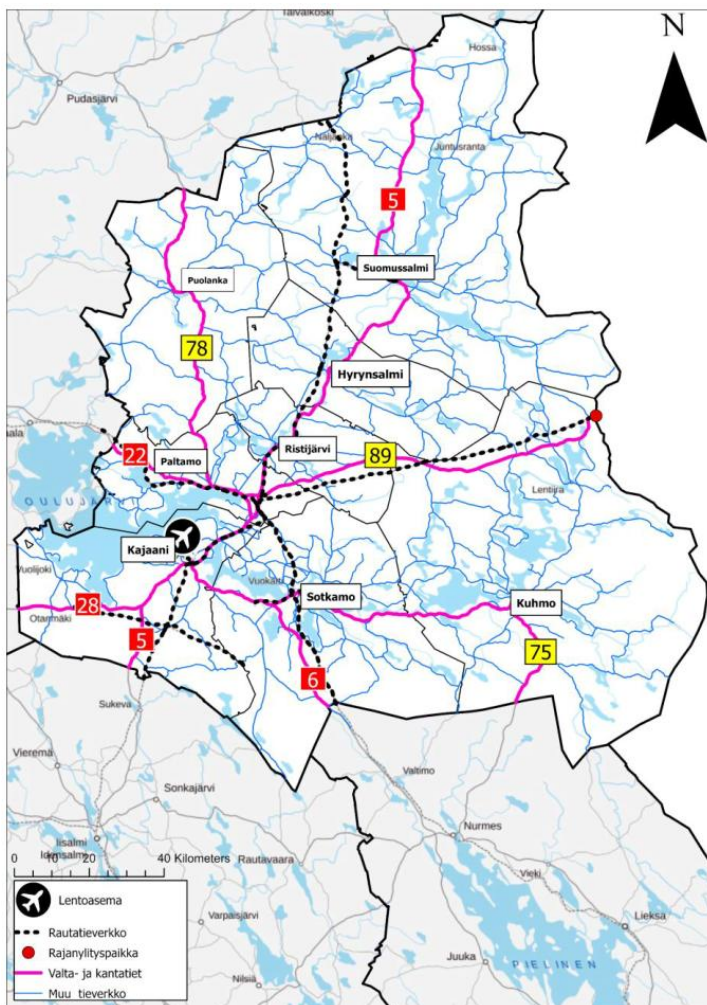
Etäisyydet Kainuun kuntakeskuksista naapurimaakunnissa sijaitseviin keskuskaupunkeihin on esitetty kuvassa 10. Pitkistä välimatkoista huolimatta luontainen asiointisuunta Kainuussa on maakunnan sisällä.

Kuva 10. Etäisyyksiä Kainuun kuntakeskuksista naapurimaakuntien kuntakeskuksiin.

1.5.2.Liikenneverkko

Kainuu kytkeytyy Suomen päätieverkkoon valtateiden 5, 6, 22 ja 28 kautta (kuva 11). Keskeisiä aluerakenteeseen merkittyjä liikennekäytäviä ovat valtatie 5 käytävä Iisalmen suunnalta Kajaaniin, Suomussalmelle ja maakuntarajan yli Kuusamoon, valtatie 22 käytävä Oulun suunnalta Kajaaniin, valtatie 6 käytävä Joensuun suunnalta Kajaanin sekä kantatie 89 käytävä Kajaanista Vartiuksen rajanylityspaikalle. Lisäksi keskeinen liikennekäytävä on käytävä Kajaanista Vuokatin, Sotkamon ja Kuhmon kautta Vartiukseen. Muita tärkeitä tieyhteyksiä ovat kantatiet 75, 76, 78, ja 89, seututiet 524, 800, 837, 843, 870, 879, 888, 891, 892, 897, 899, 900, 904 ja 912 sekä yhdystiet 8980, 9123, 9127 ja 9190.

Kuva 11. Kainuun liikenneverkko (Lähde: Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2027, raporttiluonnos 5.6.2025).

Kainuussa Savonrata tarjoaa henkilöliikenteessä ylimaakunnalliset yhteydet sekä Ouluun että etelän suuntaan aina Helsinkiin asti. Henkilöliikenteen asemat sijaitsevat Kajaanissa, Kontiomäellä ja Paltamossa. Liikenteen solmukohtia ovat Kajaani ja Kontiomäki, joissa yhdistyy useiden suuntien tie ja ratayhteyksiä, sekä Vartiuksen rajanylityspaikka. Kajaanin lentoasema kuuluu Euroopan Unionin TEN T verkoston kattavaan verkkoon. Kuva 11 osoittaa, että kuntakeskukset sijaitsevat pääteiden varrella.

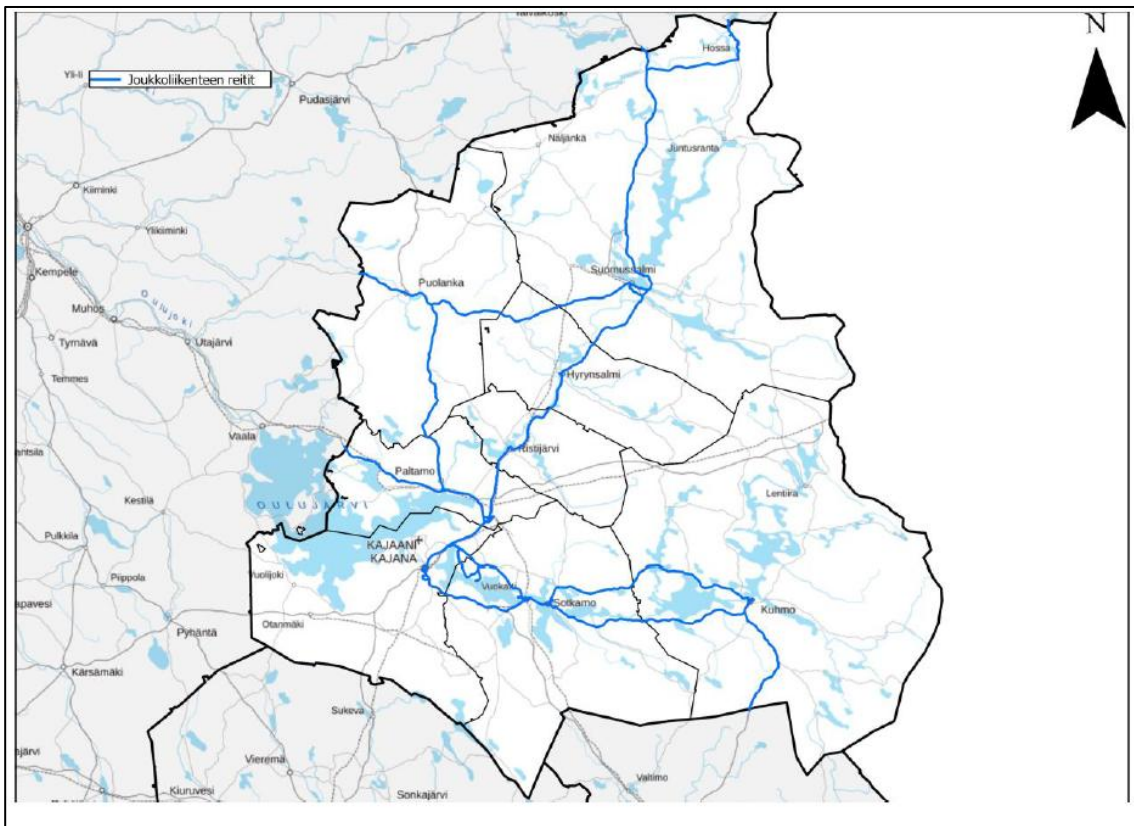
1.5.3. Joukkoliikenne

Kainuussa joukkoliikennettä hankkivat tieliikenteen toimivaltaisina viranomaisina Kajaanin kaupunki sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY keskus. Kajaani vastaa joukkoliikenteestä Kajaanin kaupungin sisäisesti ja Pohjois-Pohjanmaan ELY keskus muutoin Kainuun alueella.

Kajaanin keskustaajaman alueella liikennöi kuusi linjaa. Kajaanissa on käytössä Waltti lippu ja informaatiojärjestelmä. Linjat 1 ja 3 liikennöivät arkisin tunnin vuorovälillä noin aamukuudesta iltakahdeksaan. Viikonloppuisin liikenne on harvempaa. Muita linjoja liikennöidään vain koulupäivisin. Lisäksi maantieteellisesti laajemmin Kajaanissa liikennöi kuusi linjaa lähinnä työ ja koulumatkoja palvelevilla aikatauluilla. (Lähde: Ramboll. Liikennejärjestelmän nykytila ja tulevaisuuden tarpeet, Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelma 21.10.2024).

ELY keskus on laatinut palvelutaso- ja linjastosuunnitelman vuonna 2020. Kuntien välistä liikennettä on tarjolla ELY keskuksen hankkimana reiteillä Kuhmo Sotkamo Kajaani, Puolanka Paltamo

Kajaani, Kuusamo Suomussalmi Kajaani ja Nurmes Kuhmo. Sopimuskaudeksi 2025-2028 liikennettä joudutaan karsimaan palvelutasosuunnitelmaan nähden. Joukkoliikenteen reitit on esitetty kuvassa 12. (Lähde: Ramboll. Liikennejärjestelmän nykytila ja tulevaisuuden tarpeet, Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelma 21.10.2024).

Kuva 12. Joukkoliikenteen reitit (lähde: Ramboll. Liikennejärjestelmän nykytila ja tulevaisuuden tarpeet, Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelma 21.10.2024).

Kuhmon ja Kajaanin välillä liikennöi toukokuussa 2025 kuusi vuoroa päivässä sekä Kajaanin ja Kuhmon välillä seitsemän vuoroa. Sotkamo-Kajaani ja Kajaani-Sotkamo välillä liikennöi päivässä 13 vuoroa suuntaansa. Puolangan ja Kajaanin sekä Kajaanin ja Puolangan välillä liikennöi päivässä kaksi vuoroa suuntaansa. Paltamon ja Kajaanin sekä Kajaanin ja Paltamon välillä puolestaan liikennöi kahdeksan vuoroa suuntaansa. Suomussalmen ja Kajaanin välillä sekä Kajaanin ja Suomussalmen välillä liikennöi kuusi vuoroa päivässä. Nämä vuorot liikennöivät Hyrynsalmen ja Ristijärven kautta. (www.matkahuolto.fi 22.5.2025). Kesäajaksi Kainuun kuntien välinen linjautoliikenne vähenee. Muutos perustuu matkustajamääriin ja siihen, että joukkoliikennettä ei voida hankkia yhtä paljon kuin aiemmin, sillä hankintakustannukset ovat nousseet, mutta rahoitus on pysynyt ennallaan (<https://yle.fi/a/74-20162663> 23.5.2025). Lisäksi elokuusta 2025 alkaen talvikaudelle joukkoliikenteeseen tulee edelleen vähennyksiä. Muun muassa Kuhmo-Sotkamo-Kajaani ja Kuusamo-Suomussalmi-Kajaani väleillä arkipäiväliikennettä vähennetään ja Puolanka-Paltamo-Kajaani arkipäiväliikennettä järjestellään uudelleen. Liikenne Kuhmo-Nurmes välillä lakkaa. (<https://yle.fi/a/74-20175374> 22.9.2025).

ELY keskuskeskukset lakkaavat vuoden 2025 lopussa, ja alueellisen joukkoliikenteen hankinta siirtyy vuoden 2026 alussa liikenne ja viestintävirasto Traficomiin. Supistuva joukkoliikenne heikentää palvelujen saavutettavuutta erityisesti niiden kohdalla, joilla ei ole käytettävissä henkilöautoa. Lisäksi supistuva joukkoliikenne vaikeuttaa myös taajama-alueiden ulkopuolella asuvien (25...26 % Kainuun väestöstä) mahdollisuutta käyttää julkista liikennettä.

Kainuu on enimmäkseen henkilöautovaltaista, ja henkilöautolla tehdään noin 75 prosenttia matkoista (kuljettajana tai matkustajana). Henkilöautoilun osuus liikennesuoritteesta on jopa 90 %. Kajaanissa henkilöautoilu kattaa yli 65 % matkoista. (Lähde: Ramboll. Liikennejärjestelmän nykytila ja tulevaisuuden tarpeet, Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelma 21.10.2024).

1.5.4.Pendelöinti

Kainuulaisista työssäkäyvistä 79 % käy töissä omassa asuinkunnassaan (v. 2023). Loput pendelöivät joko Kainuun sisäisesti tai muihin maakuntiin. Eniten Kainuussa pendelöidään Kajaanin ja Sotkamon välillä, sillä lähes 1000 sotkamolaisen työpaikka on Kajaanissa ja päinvastoin (taulukko 6). Lisäksi pendelöidään paljon Paltamosta Kajaaniin. Yleisesti pendelöintivirrat ovat suurempia Kajaanin suuntaan kuin sieltä muihin kuntiin tai muiden kuntien välillä. Eniten Kainuusta käydään naapurimaakuntien osalta töissä Pohjois-Pohjanmaalla. Vuoden 2023 tilastojen perusteella:

- Kainuun sisäisessä pendelöinnissä Ristijärveltä pendelöidään eniten muihin Kainuun kuntiin ja vähiten pendelöidään Suomussalmelta.
- Hyrynsalmelta pendelöidään eniten Suomussalmelle.
- Kajaanista pendelöidään eniten Sotkamoon. Kuhmosta pendelöidään eniten Sotkamoon.
- Paltamosta pendelöidään eniten Kajaaniin. Puolangalta pendelöidään eniten Suomussalmelle.
- Ristijärveltä pendelöidään eniten Kajaaniin. Sotkamosta pendelöidään eniten Kajaaniin.
- Suomussalmelta pendelöidään eniten Hyrynsalmelle.

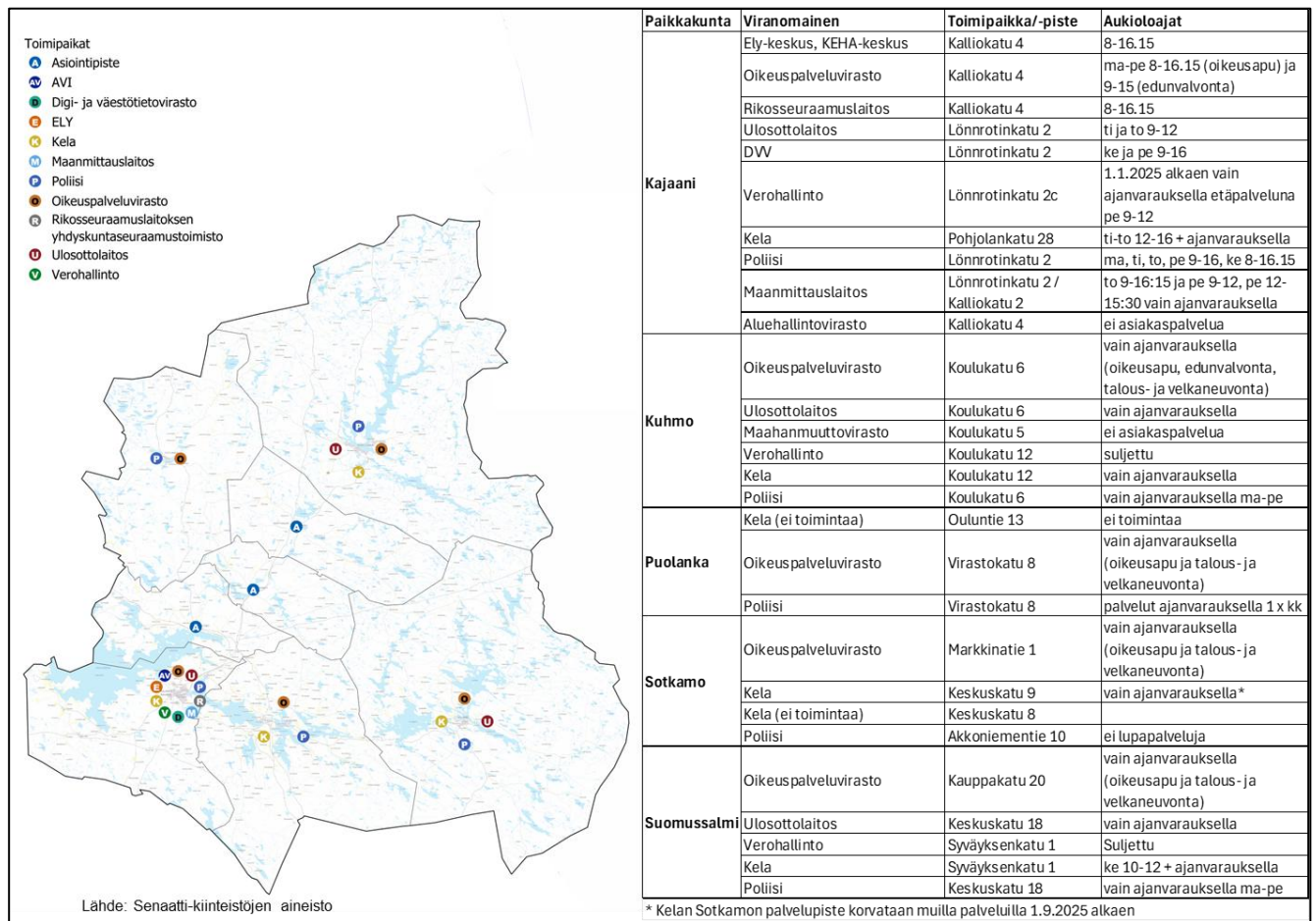
Taulukko 6. Pendelöinti Kainuussa vuonna 2023 (lähde: Tilastokeskus).

Osuudet, %	Työssäkäyntikunta							
Asuinkunta	Hyrynsalmi	Kajaani	Kuhmo	Paltamo	Puolanka	Ristijärvi	Sotkamo	Suomussalmi
Hyrynsalmi	75,4	4,2	13	0,4	4,8	2,5	1,3	10,2
Kajaani	0,6	88,0	0,6	2,5	0,2	0,8	6,3	0,9
Kuhmo	0,2	2,6	92,2	0,2	0,0	0,1	3,8	0,9
Paltamo	0,8	21,6	0,4	66,8	0,7	2,5	6,3	0,9
Puolanka	1,5	1,3	0,0	1,3	91,8	0,4	0,6	3,2
Ristijärvi	7,4	13,3	0,0	6,3	4,4	64,4	2,6	1,5
Sotkamo	0,4	23,0	2,3	1,4	0,3	0,6	71,2	0,9
Suomussalmi	2,9	1,5	0,3	0,3	0,7	0,5	0,1	93,8

1.6.Valtion tuottamat palvelut

1.6.1.Valtion palveluntuottajien toimipaikat ja aukioloajat

Kainuussa viranomaisten toimipaikkoja tai -pisteitä sijaitsee Kajaanissa, Kuhmossa, Puolangalla, Sotkamossa ja Suomussalmella. Aukioloajat vaihtelevat ja palvelut ovat muuttuneet enenevässä määrin vain ajanvarauksella tai etäpalveluna toimiviksi. Kuvassa 13 on esitetty toimipaikkojen sijainti ja niiden aukioloajat huhtikuussa 2025.

Kuva 13. Valtion eri palveluntuottajien toimipaikat Kainuussa ja niiden aukioloajat huhtikuussa 2025.

Kajaanissa palvelut ovat keskittyneet pääasiassa Kalliokadun ja Lönnrotinkadun virastotaloihin ja Kuhmossa Koulukadun varteen. Sotkamossa ja Suomussalmella käyntiaiointeja on useammassa osoitteessa, mutta ne sijaitsevat verrattain lähellä toisiaan.

Valtionhallinnon säästöjen toimeenpanossa jo useampi virasto ja/tai viranomais on ryhtynyt tekemään omia ratkaisuja palvelu- ja toimitilaverkkonsa osalta Kainuussa, vaikka valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen alueellista suunnitelmaa ei ole vielä laadittu. Esimerkiksi Digi- ja väestötietovirasto on päättänyt muuttamaan Kajaanin palvelut etäasioinniksi 1.joulukuuta 2025 alkaen (Kainuun Sanomat 29.4.2025). Tämän jälkeen lähimmät DVV:n asiointipisteet ovat Kuopiossa ja Oulussa. Lisäksi Ulosottolaitoksen toimipaikoista ja niiden tehtävistä annetun asetuksen muuttamisen perusteella Kuhmon toimipaikka loppuu 30.9.2027 ja Suomussalmen toimipaikka 6.11.2025

Valtion aluehallintouudistuksessa nykyiset Ely-keskukset ja aluehallintoviranomaiset lakkaavat 1.1. 2026 alkaen. Osa ELY-keskusten tehtävistä siirtyy valtakunnalliseen lupa- ja valvontavirastoon, millä on toimipaikat kaikissa maakunnissa. Muilta osin tehtävät siirtyvät kymmeneen elinvoimakeskukseen. Kainuussa toimii jatkossa Pohjois-Suomen elinvoimakeskus, myös muiden elinvoimakeskusten henkilöstöä voi työskennellä Kajaanissa. Elinvoimakeskuksen palveluista noin kolmannes tuotetaan keskitetysti toisen elinvoimakeskuksen toimesta

1.6.2. Käyntiasiointimääriä ja henkilötyövuosia koskevat tiedot kunnittain

Valtion eri viranomaisten käyntiasiointimäärät ovat vähentyneet viime vuosina johtuen pääasiassa sähköisen asioinnin lisääntymisestä. Ennusteen mukaan käyntiasiointimäärät vähenisivät edelleen vuoteen 2030 mennessä. Henkilötyövuosien (HTV) osalta tarve joko vähenee tai pysyy lähes samana vuonna 2030. Vaikka Kainuun maakunnassa on koko ajan läsnä enemmän väestöä virallisen asukasluvun lisäksi johtuen matkailijoiden, varusmisten ja opiskelijoiden määrästä, tilastojen mukaan käyntiasiointimäärät eivät ole juurikaan nousseet eri viranomaisten asiakaspalvelupisteissä. Palvelujen tarve voi kuitenkin lisääntyä kausittain hyvinvointialueen palveluissa (päivystys, ensiapu) ja poliisilla järjestyshäiriöiden kautta.

Kajaani

Kajaanissa sijaitsee eniten viranomaisten palveluita Kainuussa. Taulukossa 7 on esitetty kooste Kajaanissa sijaitsevien viranomaisten käyntiasiointimääristä ja asiakaspalvelun sekä toimistotyön henkilötyövuodet nykytilanteessa ja ennuste vuodelle 2030.

Taulukko 7. Kajaanissa sijaitsevien viranomaispisteiden käyntiasiointimäärät ja henkilötyövuodet.

Viranomainen	Käyntiasiointimäärät 2019	Käyntiasiointimäärät 2024	Ennuste käyntiasiointimäärät 2030	HTV toimistotyö 2024 (ennuste 2030)	HTV asiakaspalvelu 2024 (ennuste 2030)
Avi	Ei asiakaspalvelua			10 (10)	ei arviota
DVV	3 000	1 600	800	18,2 (14,6)	0,8 (0,4)
Ely-keskus	400	300	vähenee	96	ei arviota
Kela	22 744	11 887	ei arviota	70 (70)	2,5 (2,5)
Maanmittauslaitos	940	1 718	1 000	40 (40)	3,6 (3)
Oikeuspalveluvirasto	ei arviota	2 300	ei arviota	22	ei arviota
Poliisi	24 000	18 000	11 000	9 (8)	6,5 (6)
Rikosseuraamuslaitos	99	234	200	2 (2)	2 (2)
Ulosottolaitos	427	119	100	14,4 (14)	1,2 (1)
Verohallinto	7 481	2 273	30	16 (11)	2,7 (0,25)

Vuodesta 2019 vuoteen 2024 mennessä käyntiasiointimäärät ovat vähentyneet kaikkien muiden viranomaisten asiointipisteissä lukuunottamatta Maanmittauslaitosta ja Rikosseuraamuslaitosta. Ennusteen mukaan Rikosseuraamuslaitoksen käyntiasioinnit kasvaisivat hieman vuoteen 2030 mennessä. Rikosseuraamuslaitoksen osalta sotkamolaiset ja paltamolaiset asioivat Kajaanin toimipisteessä. ELY:ssä ei tilastoida käyntiasiointia. Asiakkaita ei tavata kovin paljoa läsnä virastolla, eikä ELY:llä ole henkilöitä varsinaisessa asiakaspalvelussa. Tarvittaessa henkilöstö tapaa

asiakkaita, mutta sitä ei erikseen seurata työajassa. Sähköinen asiointi on ensisijainen ja arvion mukaan käyntiasiointimäärä vähenee edelleen.

Kuhmo

Kuhmossa sijaitsee Kelan, Maahanmuuttoviraston, Oikeuspalveluviraston, Poliisin ja Ulosottolaitoksen toimipisteet. Verohallinnon palvelut ovat päättyneet. Lisäksi Ulosottolaitoksen Kuhmon toimipaikka lakkaa 30.9.2027. Maahanmuuttovirasto on laatinut toimitilavision kesäkuussa 2025, jonka mukaan Maahanmuuttovirasto aloittaa valmistelut toimipisteverkoston supistamiseksi. Mahdollinen tilatarve tarkentuu osana valmistelua ja toimeenpanovaihetta. Rikosseuraamuslaitoksen asiakkaat tavataan yhteistyökumppaneiden luona. Taulukossa 8 on esitetty Kuhmossa sijaitsevien viranomaisien käyntiasiointimäärät ja henkilötövuositiedot. Käyntiasiointimäärät ovat vähentyneet vuodesta 2019 vuoteen 2024 mennessä.

Taulukko 8. Kuhmossa sijaitsevien viranomaispisteiden käyntiasiointimäärät ja henkilötövuodet.

Viranomainen	Käyntiasiointimäärät 2019	Käyntiasiointimäärät 2024	Ennuste käyntiasiointimäärät 2030	HTV toimitö 2024 (ennuste 2030)	HTV asiakaspalvelu 2024 (ennuste 2030)
Kela	3 744	139	ei arviota	3 (3)	0,1 (0,1)
Maahanmuuttovirasto	Ei asiakaspalvelua			44 (35)	ei arviota
Oikeuspalveluvirasto	ei arviota	900	ei arviota	5 (ei arviota)	ei arviota
Poliisi	5 750	3 250	2 250	2 (2)	2 (2)
Ulosottolaitos	234	0	0	0	0

Puolanka

Puolangalla tarjotaan Poliisin palveluita kerran kuukaudessa ajanvarauksella. Vuonna 2019 käyntiasiointimäärät olivat 300 ja vuonna 2024 yhteensä 250. Poliisi ei ole tilastoinut henkilötövuosia Puolangalle. Kelan palvelut ovat kunnassa päättyneet ja kiinteistön vuokrasopimus päättyy loppuvuonna 2025. Rikosseuraamuslaitoksen asiakkaat tavataan yhteistyökumppaneiden luona. Oikeuspalveluviraston palvelua saa paikkakunnalla vain ajanvarauksella yhteistyökumppanin tiloissa, jolloin avustaja tulee paikalle toiselta paikkakunnalta.

Sotkamo

Sotkamossa sijaitsee Poliisin ja Oikeuspalveluviraston pisteet. Poliisilla ei ole Sotkamossa lupa-palveluita, joten kuntaan ei ole tilastoitu asiakaskäyntimääriä eikä henkilötövuosia. Kelan Sotkamon palvelupiste korvataan muilla palveluilla 1.9.2025 alkaen ja lähin asointipiste on jatkossa Kajaanissa (<https://www.sttinfo.fi/tiedote/71367359> 25.8.2025). Kelan käyntiasiointimäärät Sotkamossa vuonna 2019 olivat 2 142 ja vuonna 2024 yhteensä 115. Kelalla on omistustilat Sotkamossa, mutta tiloista pyritään luopumaan. Vuokratilan osalta sopimus päättyy loppuvuonna 2025. Kelan Sotkamossa ollut HTV on siirtynyt Kajaaniin ja näin ollen Sotkamossa ei enää työskentele Kelan henkilöstöä. Oikeuspalveluviraston käyntiasiointimäärät olivat 40 vuonna 2024, mutta toimitötyöhön ei ole mitoitettu HTV:tä.

Suomussalmi

Suomussalmella sijaitsee Kelan, Poliisin, Oikeuspalveluviraston ja Ulosottolaitoksen toimipisteet. Verohallinnon palvelut ovat paikkakunnalla päättyneet. Lisäksi Suomussalmen Ulostottolaitoksen toimipaikka lakkaa 6.11.2025. Taulukkoon 9 on koottu Suomussalmella sijaitsevien viranomaisten käyntiasiointimäärät ja henkilötövuodet. Näiden lisäksi Rikosseuraamuslaitoksella on Suomussalmella asiakastapaamisia noin 2 kertaa kuukaudessa, 2 - 3 asiakastapaamista jokaisella kerralla. Tällä hetkellä tapaamiset toteutuvat sosiaalipalveluiden tiloissa.

Taulukko 9. Suomussalmella sijaitsevien viranomaispisteiden käyntiasiointimäärät ja henkilötövuodet.

Viranomainen	Käyntiasiointimäärät 2019	Käyntiasiointimäärät 2024	Ennuste käyntiasiointimäärät 2030	HTV toimitustyö 2024 (ennuste 2030)	HTV asiakaspalvelu 2024 (ennuste 2030)
Kela	4 364	1 407	ei arviota	8 (8)	0,1 (0,1)
Oikeuspalveluvirasto	ei arviota	530	ei arviota	2 (ei arviota)	ei arviota
Poliisi	5 250	2 750	1 750	2 (2)	2 (2)
Ulosottolaitos	0	0	0	0 (0)	0 (0)

Hyrynsalmi, Paltamo ja Ristijärvi

Hyrynsalmella, Paltamossa ja Ristijärvellä sijaitsee kunnan asiointipiste Kelan yhteispalvelusopimuksella. Kaikissa näissä on myös etäpalvelun mahdollisuus. Hyrynsalmella Rikosseuraamuslaitoksen asiakkaat tavataan yhteistyökumppaneiden luona.

1.6.3. Toimitiloja koskeva tiedot ja tilatehokkuus

Kajaanissa viranomaisten toimipisteet ovat keskittyneet pääasiassa Kalliokadun ja Lönnrotinkadun virastotaloihin. Tilat ovat Senaatti-kiinteistön. Kelalla on omistustilat Pohjolankadulla. Toimistotilat ovat pääasiassa avo- ja/tai huonetoimistoja, lisäksi on yksi monitoimitila.

Kuhmossa viranomaisten toimipisteitä sijaitsee kolmessa eri rakennuksessa, kuitenkin lähellä toisiaan. Tilat ovat pääasiassa avo- ja/tai huonetoimistoja. Kelalla on Kuhmossa omistustilat.

Suomussalmella viranomaisten toimipisteitä sijaitsee kolmessa eri rakennuksessa, tilat ovat pääasiassa huonetoimistoja. Kelalla on Suomussalmella omistustilat.

Taulukkoon 10 on koottu kuntakohtaiset tiedot toimipaikkojen ja pisteiden tilamäärästä ja vuokratilakustannuksista. Yhden toimijan vuokratilakustannustiedot puuttuvat. Puolangan ja Sotkamon kohdalla toimitilojen neliöissä ja vuokratilakustannuksissa on mukana myös Kela kevään 2025 tietojen perusteella. Syksyllä 2025 tarkentuneen tiedon mukaan Puolangan ja Sotkamon osalta Kelan vuokratilojen sopimukset päättyvät loppuvuonna 2025, mutta Kelalla on edelleen omistustilaa Sotkamossa josta pyritään luopumaan.

Taulukko 10. Toimipaikkojen tilamäärät ja vuokratustannukset kunnittain.

Valtion toimijoiden tilat / kunta	Toimisto, asiakaspalvelu, yhteispalvelu, toiminnan tilat yhteensä (m ²)	Arkisto ja muut tilat yhteensä (m ²)	Vuokratustannus (€/kk)
Kajaani	10 460,30	1 070,50	151 646,95
Kuhmo	2 790,60	430,30	29 940,66
Puolanka	144,00	0	1 911,50
Sotkamo	614,60	441,50	12 952,60
Suomussalmi	2 566,73	568,13	23 958,10

Taulukkoon 11 on koottu tiedot kunnittain toimipaikkojen ja -pisteiden asiakas- ja toimistotilamäärästä (m²), henkilötyövuodet (HTV) asiakaspalvelun ja toimistotyön osalta ja tilatehokkuudet (m²/htv). Puolangan toimipisteiden osalta ei ole laskettu tilatehokkuutta, koska kuntaan ei ole mitoitettu viranomaisille asiakaspalvelu- tai toimistotyötä. Taulukossa on luvut mukaan lukien Kela ja tiedot ilman Kelaa.

Taulukko 11. Toimipaikkojen toimisto- ja asiakaspalvelun tilamäärät, henkilötyövuodet ja tilatehokkuus.

Valtion toimijoiden tilat / kunta	Toimisto- ja asiakaspalvelu m ² (valtio + Kela)	HTV toimisto- ja asiakaspalvelu (valtio + Kela)	Tilatehokkuus m ² /htv
Kajaani	7 238,30	316,78	22,85
Kuhmo	1 003,80	56,10	17,89
Sotkamo*	177,60	3,10	57,29
Suomussalmi	855,73	14,10	60,69
Maakunta yhteensä	9 275,43	390,08	23,78
Valtion toimijoiden tilat / kunta	Toimisto- ja asiakaspalvelu m ² (pl. Kela)	HTV toimisto- ja asiakaspalvelu (pl. Kela)	Tilatehokkuus m ² /htv
Kajaani	7 053,50	244,28	28,87
Kuhmo	802,60	53,00	15,14
Suomussalmi	538,93	6,00	89,82
Maakunta yhteensä	8 395,03	303,28	27,68

*Mukana Poliisin ja Kelan tilat.

Sotkamon osalta ei ole laskettu tilatehokkuutta tilanteessa, jossa Kela ei ole mukana. Tällöin jäljelle jää ainoastaan Poliisin tilat, jonne ei ole raportoitu lupapalveluihin asiakas- tai toimistotyön henkilötyövuosia. Tilatehokkuus on maakuntatasolla ja jokaisessa kunnassa/kaupungissa heikompi kuin tavoitteeksi asetettu 10 m²/htv, tai jopa alhaisempi tavoite 4-6 m²/htv. Tämä johtuu

osittain siitä, että käytössä oleva rakennuskanta on väljää ja tilavaa, sekä rakennuskanta on ajalta joilloin on suosittu omia työhuoneita. Toisaalta nykyinen etätyökäytäntö vähentää edelleen toimistolla oloaikaa, mikä heikentää tilojen tehokasta käyttöä.

1.7. Hyvinvointialueen palvelut ja työllisyyspalvelut

1.7.1. Hyvinvointialueen palvelut

Kainuun hyvinvointialue vastaa maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä. Keskussairaala sijaitsee Kajaanissa, ja tämän lisäksi terveyskeskussairaaloita sijaitsee Kajaanissa, Sotkamossa ja Suomussalmella. TK-vastaanottoja sijaitsee Hyrynsalmella, Kajaanissa Yleislääketieteen poliklinikalla ja Vuolijoella, Kuhmossa, Paltamossa, Ristijärvellä, Sotkamossa ja Suomussalmella. Puolangan terveysaseman palvelut tuottaa vuoden 2025 loppuun saakka yksityinen taho. Kainuun hyvinvointialue valmistee vuoden 2025 aikana Puolangan palvelujen ottamisesta hyvinvointialueen omaksi toiminnaksi. Joka kunnassa on pääasiassa myös neuvolapalvelut ja perhekeskus. Lisäksi on tarjolla aikuisten sosiaalityön ja mielenterveyden ja riippuvuuksien hoidon palveluita.

Sotkamoon valmistuu uusi sote-keskus. Kainuun hyvinvointialueen hallitus on päättänyt myös Kuhmon sote-keskuksen tiloja koskevasta konseptista ja hankintamenettelystä. Lisäksi Suomussalmelle on suunnitteilla uusi sote-keskus.

1.7.2. Työllisyyspalvelut

TE-palvelut siirtyivät 1.1.2025 alkaen kuntien tehtäväksi ja valtion työ- ja elinkeinotoimistot eli TE-toimistot lakkautettiin. Muutoksen jälkeen työllisyyspalvelut ovat nyt osa kuntien peruspalveluja. Uudistuksen myötä Suomeen muodostui yhteensä 45 työllisyysaluetta, jotka ovat vastuussa työvoimapalveluiden hallinnollisesta järjestämisestä. Kainuu-Koillismaan työllisyysalueeseen kuuluvat Kainuun kuntien lisäksi Kuusamon kaupunki ja Taivalkosken kunta. Kajaanin kaupunki toimii työllisyysalueen vastuukuntana. Hyrynsalmen, Paltamon ja Ristijärven kuntien työllisyyspalvelut tuottaa Paltamon kunta. Asiakastapaamiset järjestetään pääasiassa kunnantaloilla tai yhteistyökumppanin toimipaikoissa (Kajaani) vain ajanvarauksella. Kainuussa asiointipisteet ovat:

- Hyrynsalmen kunnantalo, Laskutie 1, 89400 Hyrynsalmi
- Kajaanin kaupungin työllisyyspalvelut, Kalliokatu 4, 87100 Kajaani
- Kuhmon kaupungintalo, Kainuuntie 82, 88900 Kuhmo
- Paltamon kunnantalo, Salmelankuja 1, 88300 Paltamo
- Puolangan kunnantalo, Maaherrankatu 7, 89200 Puolanka
- Ristijärven kunnantalo, Aholantie 25, 88400 Ristijärvi
- Sotkamo kunnanvirasto, Markkinatie 1, 88600 Sotkamo
- Suomussalmen kunnantalo, Kauppakatu 20 89600 Suomussalmi

1.7.3. Kajaanin, Kuhmon ja Suomussalmen palvelut

Kajaanin kaupungin omat palvelut on keskitetty kaupungintalolle osoitteeseen Pohjolankatu 13, pois lukien työllisyyspalvelut jotka sijaitsevat Kalliokadulla Senaatti-kiinteistön rakennuksessa. Kuhmon kaupungin palvelut on keskitetty kaupungintalolle osoitteeseen Kainuuntie 82. Suomussalmen kunnan palvelut on keskitetty kunnantalolle osoitteeseen Kauppakatu 20.

2. Alueen tavoitetilä 2030

Alueellisen asiakaspalvelu- ja toimitilaverkon tavoitetilakuvaus perustuu palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen valtakunnallisiin tavoitteisiin, kriteereihin ja Yhteisten työympäristöjen konseptikokonaisuuteen sekä valtion toimitilastrategian linjauksiin.

Valtioneuvoston 27.3.2024 hyväksymä valtakunnallinen suunnitelma valtion palvelujen saatavuudesta ja toimintojen sijoittamisesta linjaa, että yhteisten asiakaspalvelupisteiden eli Suomi-pisteiden sijoittaminen suunnitellaan alueellisesti siten, että lähimpään Suomi-pisteeseen on pääsääntöisesti enintään tunnin asiointietäisyys tieverkkoa pitkin. Lisäksi huomioidaan riittävä väestöpohja palveluvolyymin perustaksi. Näiden kriteereiden pohjalta syntyviä Suomi-pisteitä voivat täydentää kevyemmät palveluratkaisut kuten ainoastaan etäpalveluun perustuvat pisteet tai liikkuvat palveluautot.

Valtioneuvoston periaatepäätöksenä 16.12.2021 hyväksytty valtion toimitilastrategia ohjaa valtion työympäristöjen ja toimitilojen käytön kehittämistä ja tarkoituksenmukaista yhtenäistämistä. Toimitilastrategian mukaan pääosa toimistotiloista sijaitsee valtion virastotalossa tai -kampuksella ja ne sijoittuvat Suomi-pisteiden yhteyteen. Valtion virastotaloissa on kaikkien virastojen ja laitosten kesken yhteinen työympäristö, joka on monitilaympäristöä.

Toimistotilojen keskimääräinen tilatehokkuustavoite on 10 htm²/henkilötyövuosi. Tilatehokkuustavoitetta sovelletaan uusissa käynnistyvissä tilahankkeissa ottaen huomioon hallinnonalakohdaisia erityispiirteitä ja etä- ja läsnätyön suhde. Toimitilojen tulee tukea ja mahdollistaa tietoturvallinen työskentely ja luottamuksellisten asioiden käsittely. Toimitilastrategian linjausten ja tavoitetilan mukaan asiakaspalvelutilat ja niihin liittyvät taustatyötilat ja muut toimistotilat ovat yhteiskäyttöisiä. Tilat ovat laajasti yhteisiä myös kuntien ja Kelan kanssa. Tilayhteistyötä voi syntyä myös uusien hyvinvointialueiden tai yrityssektorin kanssa.

Yhteisten työympäristöjen Suomi-pisteet toteutetaan Yhteisten työympäristöjen konseptin mukaisesti. Suomi-pisteiden asiakaspalvelutilat tukevat monikanavaista palvelujen tarjoamista. Pie-
nemmissä, pääosin etä- ja -tulkkauspalveluun nojautuvissa Suomi-pisteissä Yhteisten työympäristöjen konseptia sovelletaan tarkoituksenmukaisella tavalla.

Muuttuneiden työskentelytapojen ja alhaisten läsnäoloasteiden myötä on tunnistettu tarve päivittää tilamitoitusta. Hallitusohjelman mukaisesti valtion tilaohjelmaa tehostetaan merkittävästi ja tavoitteena on nostaa käyttöasteet vähintään pandemiaa edeltäneelle tasolle, mikä tarkoittaa nykyisillä läsnäoloasteilla vielä merkittävää tilojen tiivistämistä strategian tavoitteisiin nähden.

2.1. Tavoitteet Kainuun palvelu- ja toimitilaverkolle 2030

Valtakunnallisten kriteerien ja linjausten mukaisesti on Senaatti-kiinteistön toimesta laadittu optimointikartta Kainuuseen sijoittuvista asiakaspalvelupisteistä. Optimoinnin perusteella Kainuussa olisi kolme asiakaspalvelupistettä: Kajaanissa, Kuhmossa ja Suomussalmella (kuva 14). Kainuun alueellinen projektiryhmä puolsi tulosta ja tavoitetilan 2030 ja toteutuksen suunnittelua on laadittu kolmen asiakaspalvelupisteen periaatteella. Kainuun kunnat esittivät projektiryhmälle, että olisi tarpeen pohtia myös liikkuvien palveluiden saatavuutta.

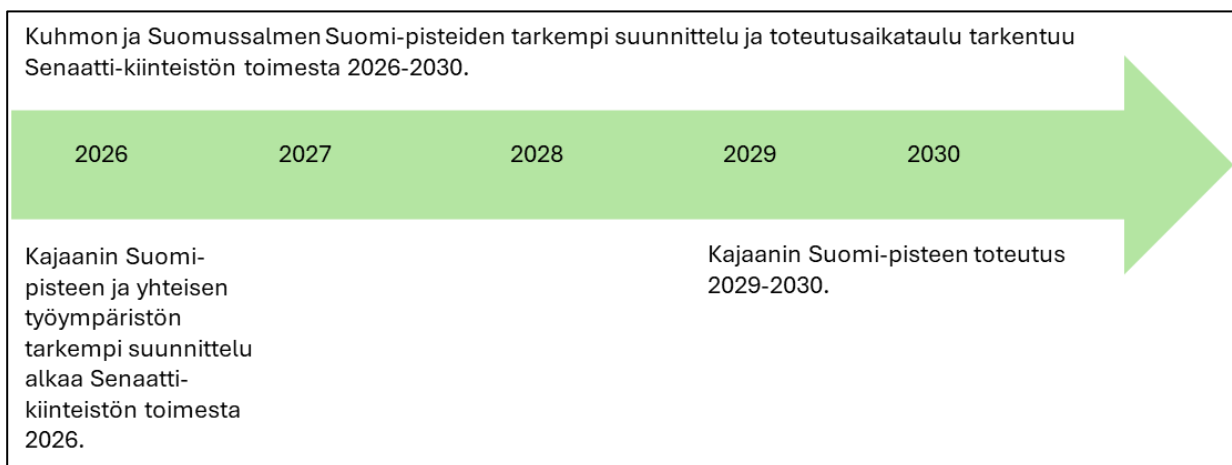
3. Alueen tavoitetilan 2030 toteutus

Kainuun alueellinen projektiryhmä tutustui toukokuussa 2025 Kajaanissa eri viranomaisten toimipisteisiin. Suurin osa viranomaisista toimii Kalliokadulla vanhassa virastotalossa ja Lönnrotinkadulla sijaitsevilla uudessa virastotalossa ja poliisi- ja oikeustalolla. Tämän lisäksi Kelalla on omat toimitilat Pohjolankadulla. Senaatti-kiinteistön alustavan suunnitelman perusteella Kajaanin Suomi-piste voisi sijoittua Lönnrotinkadun puoleiseen uuteen virastotaloon.

Kainuun projektiryhmän jäseniä tutustui touko-kesäkuussa 2025 myös Suomussalmella ja Kuhmossa eri viranomaisten toimitiloihin. Näiden lisäksi kartoitettiin Suomussalmen kunnan tilat ja keskusteltiin Suomussalmen kunnan ja Kuhmon kaupungin edustajien kanssa. Kuhmossa ja Suomussalmella sijaitsee lisäksi Kelan omistustilat. Suomussalmella olisi mahdollista tehdä toimitilayhteistyötä kunnan kanssa. Kuhmon osalta yhteistyön mahdollisuutta arvioitiin Poliisin lupapalveluiden tiloihin, jossa toimii myös Oikeuspalveluvirasto.

Valtionhallinnon säästöjen toimeenpanossa jo useampi virasto ja/tai viranomainen on ryhtynyt tekemään omia ratkaisuja palvelu- ja toimitilaverkkonsa osalta, vaikka valtakunnallinen palvelu- ja toimitilaverkkouudistus on yhä kesken. Yksittäiset ratkaisut heikentävät alueellista luottamusta valtion viranomaisten palveluiden läsnäoloon ja saavutettavuuteen Kainuussa. Lisäksi tämä aiheuttaa merkittävää epävarmuutta Kainuun alueellisen palveluverkon suunnittelulle ja toteuttamiselle projektiryhmän toimikaudella vuonna 2025.

Eri viranomaisilta pyydettiin kannanotot alkusyksystä 2025 millä tavoin he aikovat tuottaa palveluita Kainuussa vuonna 2030 (liite 1): etänä vai läsnäpalveluna. Lisäksi kannanottojen perusteella on pyydetty tietoa onko paikkakunnalla tarvetta toimistotiloille. Suurin osa viranomaisista vastasi pyydettyyn tietoon sillä tarkkuudella, kuin tässä vaiheessa pystyivät arvioimaan. Osa jätti vastaamatta. Alueen tavoitetilan 2030 toteutus perustuu sen hetkiseen tietoon asiakaspalvelu- ja toimistotilatarpeesta. Suomi-pisteiden toteutus ja aikataulu tulevat tarkentumaan Kainuun alueellisen projektiryhmän toimikauden jälkeen vuosina 2026-2030 kuvan 16 mukaisesti.

Kuva 16. Kajaanin, Kuhmon ja Suomussalmen Suomi-pisteiden toteutusaikataulu.

Liikkuvien palveluiden osalta toteutusvaiheen keskusteluissa ei noussut esille konkreettisia ratkaisuehdotuksia. Esimerkiksi Kela on todennut, että liikkuvat toimipisteet tai pop-up palvelut eivät ole heidän suunnitelmissaan.

3.1. Kajaani, yhteinen työympäristö ja Suomi-piste

Senaatti-kiinteistöllä on useampi kiinteistö Kajaanis (kuva 17). Alustavan arvion mukaan Kajaanin Suomi-piste ja yhteinen työympäristö voisi muodostua uuteen virastotaloon Lönnrotinkadulle. Alustavaa suunnitelmaa käsiteltiin Kainuun alueellisen projektiryhmän kokouksessa 6.6.2025. Rakennuksen valintaan vaikuttaa mukaan tulevien organisaatioiden htv-määrä ja sitä myötä muodostuva tilatehokkuus sekä hankkeen kannattavuus. Suunnittelua ei ole vielä tehty. Hankkeen toteutuessa, uusi virastotalo peruskorjataan, ja samalla kaikki sisätilat muutetaan nykyaikaiseksi työympäristöksi. Senaatti-kiinteistön mukaan tarkempi Suomi-pisteen ja yhteisen työympäristön suunnittelu alkaa Kajaanis vuonna 2026. Senaatti-kiinteistön alustavan arvion mukaan toteutusaikataulu voisi olla vuosina 2029-2030.

Kuva 17. Senaatti-kiinteistön alustavan arvion perusteella Kajaanin Suomi-piste ja yhteinen työympäristö voisi muodostua Lönnrotinkadulle uuteen virastotaloon (lähde: Senaatti-kiinteistöt).

Viranomaisten kannanottojen perusteella (liite 1) yhteiseen Suomi-pisteeseen muodostuisi asiakaspalvelu- ja toimistotilatarvetta talukon 12 mukaisesti. Käyntiasiointimäärät ja henkilötötyvuosiarviot (htv-asiakaspalvelu ja htv-toimisto) vuodelle 2030 on arvioitu taulukossa 7. Taulukkoon 12 on huomioitu näistä tiedoista vain ennuste käyntiasiointimääristä. Lopulliseen yhteisen työympäristön suunnitteluun on varmistettava eri viranomaisten todellinen toimistotilatarve.

Valtorin kannanoton perusteella heillä ei ole tarvetta asiakaspalveluun Suomi-pisteessä tai toimistotilatarvetta yhteiseen työympäristöön. DVV on ilmoittanut aiemmin vuonna 2025, että

jatkossa Kainuussa palvelut tuotetaan etänä. Poliisin lupapalvelut integroituvat kiinteästi muuhun poliisitoimintaan ja poliisiasemalta muualle siirtyminen vaikeuttaisi yhteistoimintaa.

Kajaanin osalta olisi muodostumassa Suomi-pisteen kampus-malli, jossa palveluita saisi Lönrotinkadulta kahdesta eri rakennuksesta. Mikäli vanhaan virastotaloon Kalliokadun puolelle jää viranomaisten toimitiloja, kampus-malli täydentyisi kolmannella rakennuksella. ELY-keskuksen ja Avin lisäksi työllisyyspalvelut toimivat nykytilanteessa Kalliokadulla. Näiden lisäksi noin 800 metrin päässä Suomi-pisteestä, Pohjolankadulla, olisi Kelan läsnäpalvelua.

Kajaanin kaupunki näkee positiivisena yhteisen asiakaspalvelupisteen eli Suomi-pisteen toiminnan. Synergiaa olisi sekä asiakkaiden että työntekijöiden näkökulmasta, mikäli tietyt toiminnot olisivat saatavilla samasta paikasta. Esimerkiksi työllisyyspalvelut hyötyvät etenkin hyvinvointialueen aikuissosiaalityön läsnäolosta ja kotoutumispalvelut puolestaan enemmän Kelan pisteen ollessa samoissa tiloissa. Lisäksi kotoutumispalveluiden asiakkaat käyttävät DVV:n ja Poliisin palveluita etenkin alkuvaiheessa. Asiakasvastaanoton lisäksi yhteinen työympäristö ja toimistotila sujuvoittaisi yhteistyötä. Kajaanin kaupunki arvioi mahdollisuuttaan osallistua Suomi-pisteen työllisyyspalveluiden ja kotouttamispalveluiden osalta siinä vaiheessa, kun Kajaanin Suomi-pisteen ja yhteisen työympäristön tarkempi suunnittelu alkaa vuonna 2026 Senaatti-kiinteistön toimesta.

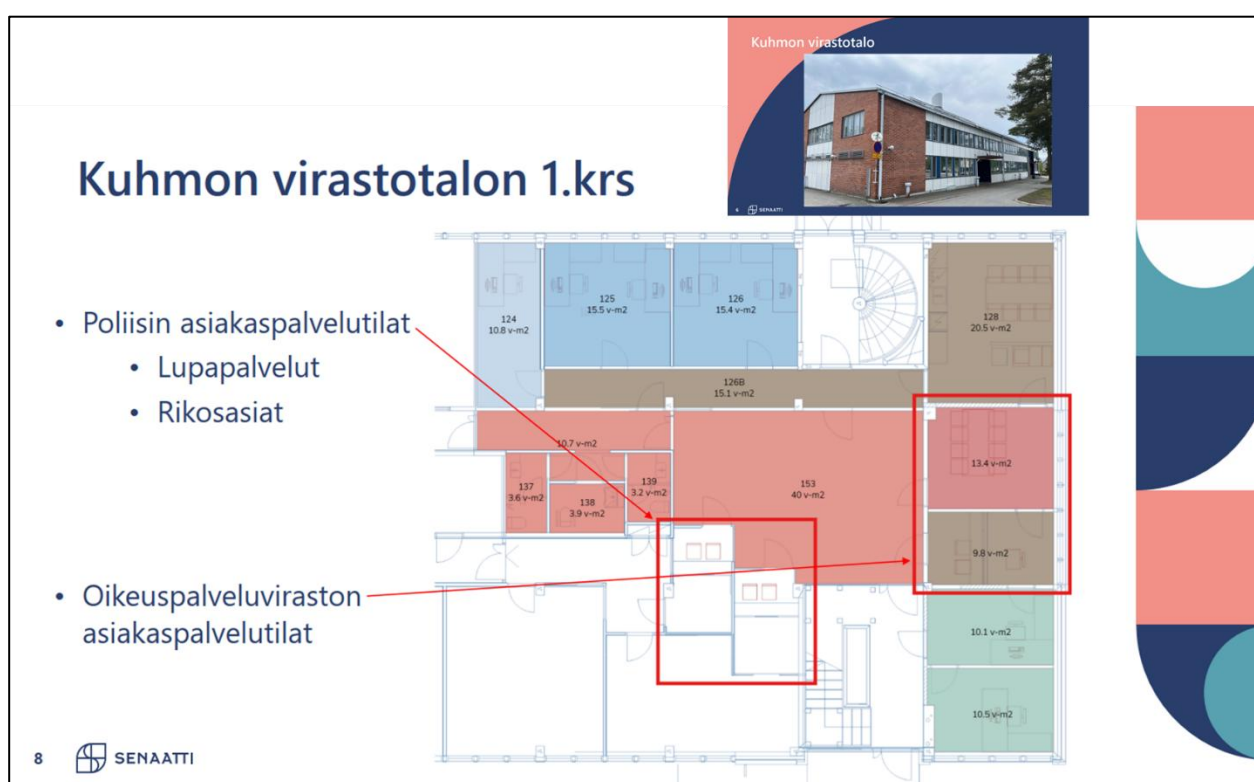
Taulukko 12. Kajaanin Suomi-pisteeseen ja yhteiseen työympäristöön muodostuvat palvelut alustavan arvioon mukaisesti.

Viranomainen	Suomi-piste, etä/läsnä	Enniste käyntiasiointimääristä 2030 (kpl/v)	Toimistotilatarve	Muita huomioita ja kannanottoja
Avi	etä	ei asiakaspalvelua	Kyllä	Toimistotila nykytilanteessa vanhassa virastotalossa Kalliokadulla.
DVV	etä	vähäinen	ei	Kajaanissa etäpalvelua 1.12.2025 alkaen. Suurin osa asioista hoidettavissa verkossa tai puhelinpalvelussa etäpalvelun sijaan. Etäpalvelussa ei voi hoitaa asioita, jotka edellyttävät henkilökohtaista käyntiasiointia nimenomaan DVV:n käyntiasioinnissa (vihkiminen, tietyt julkisen notaarin tehtävät, ulkomaalaisen rekisteröinti).
Ely-keskus	läsnä/etä	vähenee	Kyllä	Toimistotila nykytilanteessa vanhassa virastotalossa Kalliokadulla. Ely-keskukset lakkaavat. 1.1.2026 aloittaa 10 elinvoimakusta sekä valtakunnallinen lupa- ja valvontavirasto.
Kela	etä	ei arviota	ei	Kela tarjoaa läsnäpalvelua omista toimitiloistaan Pohjolankadulta. Suomi-pisteeseessä Kelan palvelut olisi etänä.
Maanmittauslaitos	läsnä	1 000	kyllä	Maanmittauslaitoksella ei ole suunnitelmia tarjota etäpalvelua.
Oikeuspalveluvirasto	läsnä	ei arviota	kyllä	Oikeuspalveluvirastolla on verkostotarkastelu menossa syksyllä 2025. Uuden asetuksen mukaisissa toimipaikoissa läsnäpalvelu myös jatkossa. Kajaanissa tällä hetkellä kaikki palvelut ja noin 20 hlöä.
Poliisi	ei	11 000	ei	Poliisin lupapalvelut tuotetaan jatkossakin Kajaanin poliisiasemalta.
Rikosseuraamuslaitos	läsnä	200	kyllä	Asiakasvastaanotto voidaan toteuttaa yhteisestä palvelupisteestä läsnä.
Ulosottolaitos	ei tietoa	100	kyllä	Ulosottolaitoksen osalta Kainuun alueella on tulevaisuudessa ainoastaan Kajaanin toimipaikka.
Verohallinto	etä	30	ei	Verohallinnolla panostetaan asiakkaiden palveluun sähköisissä kanavissa.

3.2. Kuhmo, Suomi-piste

Senaatti-kiinteistön alustavan arvion mukaan Suomi-piste muodostuisi Kuhmon virastotaloon Koulukadulle, jonka omistaa Pohjois-Suomen Kiinteistökehitys Oy. Virastotalossa toimii nyt Poliisi ja Oikeuspalveluvirasto sekä pienehkö yksityinen yritys. Alustavaa suunnitelmaa esiteltiin Kainuun projektiryhmälle kokouksessa 6.6.2025 (kuva 18). Rakennuksen toisessa kerroksessa on vapaata toimitilaa n. 400 m², mikä voisi toimia tarvittaessa yhteisenä työympäristönä. Tilat tulee kuitenkin nykyaikaistaa ennen mahdollista käyttöönottoa. Lisäksi Suomi-pisteen toiminnot tulee määrittää ennen tilaratkaisua. Kuhmon Suomi-pisteen tarkempi suunnittelu- ja toteutusai-kataulu tarkentuu vuosien 2026-2030 aikana Senaatti-kiinteistön toimesta.

Kuhmossa Kela voisi tuottaa sekä etä- että läsnäpalvelua Suomi-pisteessä, vaikka toiminta on tällä hetkellä noin 180 metrin päässä omistustiloissa. Lisäksi työllisyyspalvelut sijaitsevat Kuhmon kaupungintalolla noin 160 metrin päässä Suomi-pisteestä.

Kuva 18. Senaatti-kiinteistön laatiman alustavan arvion mukaan Kuhmon Suomi-piste voisi muodostua osoitteessa Koulukatu 6 sijaitsevaan virastotaloon. Nykytilanteessa rakennuksessa toimii Poliisi ja Oikeuspalveluvirasto. (Lähde: Senaatti-kiinteistöt, modifioitu).

Viranomaisten kannanottojen perusteella (liite 1) yhteiseen Suomi-pisteeseen muodostuisi asiakaspalvelu- ja toimistotilatarvetta talukon 13 mukaisesti. Käyntiasiointimäärät ja henkilötöyvuosi-arviot (htv-asiakaspalvelu ja htv-toimisto) vuodelle 2030 on arvioitu taulukossa 8. Taulukkoon 13 on huomioitu näistä tiedoista vain ennuste käyntiasiointimääristä. Lopulliseen yhteisen työympäristön suunnitteluun on varmistettava eri viranomaisten todellinen toimistotilatarve. Ulosottolaitoksen Kuhmon toimipaikka lakkaa 30.9.2027.

Taulukko 13. Kuhmon Suomi-pisteeseen muodostuvat palvelut alustavan arvion mukaan.

Viranomainen	Suomi-piste, etä/läsnä	Enniste käyntiasiointimääristä 2030 (kpl/v)	Toimistotilatarve	Muita huomioita ja kannanottoja
DVV	ei		ei	
Kela	etä- ja läsnä		ei	Kela voisi tuottaa sekä etä- että läsnäpalvelua Suomi-pisteessä, vaikka toiminta tällä hetkellä on omistustiloissa.
Maahanmuuttovirasto	ei	ei asiakaspalvelua	mahdollisesti	Maahanmuuttovirasto on laatinut toimilavision kesäkuussa 2025, jonka mukaan Maahanmuuttovirasto aloittaa valmistelut toimipisteverkoston supistamiseksi. Mahdollinen toimistotilatarve (5-10 työpistettä?) Kuhmossa tarkentuu osana valmistelua ja toimeenpanovaihetta.
Maanmittauslaitos	Maanmittauslaitoksella ei ole tehty päätöstä etäpalveluihin osallistumisesta.			Kannanottona esitämme, että Maanmittauslaitos ei katso olevan tarvetta osallistua Suomi-etäpisteisiin, koska meidän nykyinen palvelupisteverkko on riittävän kattava meidän asiakkaillemme. Asiointi viranomaisen asioissa etäpalvelupisteissä tulisi olemaan erittäin vähäistä ottaen huomioon sähköisen asioinnin kehityksen lähitulevaisuudessa.
Oikeuspalveluvirasto	Osa-aikainen aukiolo palveluhenkilöillä mahdollinen, etäpalvelu täydentää.	ei arviota	Pienimuotoisen taustatyötila asiakaspalvelun ohjeen, jos sijoitetaan palveluhenkilöitä virkapaikkaan / asiakasta-paamisiin.	Oikeuspalveluvirastolla on verkostotarkastelu menossa syksyllä 2025. Uuden asetuksen mukaisissa toimipaikoissa läsnäpalvelu myös jatkossa. Kuhmossa tällä hetkellä 6 henkilöä.
Poliisi	läsnä	2 250		Läsnäpalvelu, jos Kuhmon poliisi-asema toimii yhteisenä palvelupisteenä.

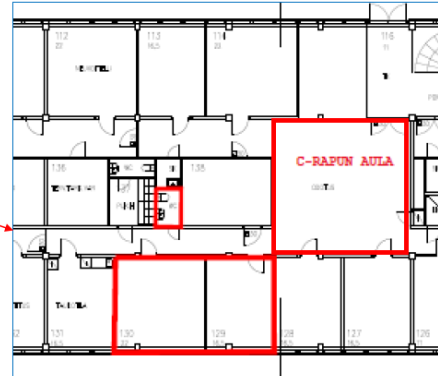
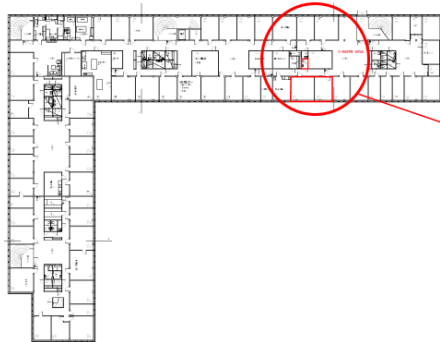
Viranomainen	Suomi-piste, etä/läsnä	Enniste käyntiasiointimäärästä 2030 (kpl/v)	Toimistotilatarve	Muita huomioita ja kannanottoja
Rikosseuraamuslaitos	etä + satunnaisesti läsnä	ei arviota	ei	Kaksi työntekijää asioisivat satunnaisesti Kuhmossa tapaamassa asiakkaita.
Ulosottolaitos	etä	ei arviota	ei	Etäpalvelu yhteisessä palvelupisteessä voisi hyvin sopia, mikäli tämä ei edellytä omaa henkilökuntaa ja edellyttäen, että olisi olemassa toimivat etäpalveluyhteydet. Osittain kyse myös lainsäädännön muutostarpeesta, ja tätä koskeva aloite on tehty oikeusministeriölle
Verohallinto	ei	ei arviota	ei	Vero on jatkossa vain maakuntakeskuksissa ja niissäkin valtaosin vain etänä. Kainuun osalta tarjoamme jatkossakin etäpalvelua vain Kajaanissa. Muuhun meillä ei ole varattuna resurssia. Verotoimistossa asioiden asiakkaiden määrä on ollut laskeva, ja meillä ollut nyt panostus asiakkaiden palvelukanavissa sähköiseen palveluun (OmaVero) sekä puhelinpalveluun.

3.3. Suomussalmi, Suomi-piste

Senaatti-kiinteistön alustavan arvion mukaan Suomi-piste muodostuisi Kauppakadulle Suomussalmen kunnantaloon (kuva 19). Siellä toimii tällä hetkellä muun muassa Oikeuspalveluvirasto sekä kunnan puolelta työllisyyspalvelut. Muita tarkasteltuja vaihtoehtoja ovat Poliisin tilat (ei sovellu Suomi-pisteeksi) ja Kelan tilat. Suomussalmella Kela voisi tuottaa sekä etä- että läsnäpalvelua Suomi-pisteessä, vaikka toiminta on tällä hetkellä noin 190 metrin päässä omistustiloissa. Suomussalmen Suomi-pisteen palveluita täydentäisi lisäksi 450 metrin päässä Keskuskadulla sijaitseva Poliisi. Suomussalmen Suomi-pisteen tarkempi suunnittelu- ja toteutusaikataulu tarkentuu vuosien 2026-2030 aikana Senaatti-kiinteistön toimesta.

Suomussalmen kunnantalon 1. krs

- Kunnantalon 1. krs:ssa on Suomi-pisteelle käytettävissä pohjakuvaan punaisella rajauksella merkityt tilat

11 SENAATTI

Kuva 19. Senaatti-kiinteistön laatiman alustavan arvion mukaan Suomussalmen Suomi-piste voisi muodostua osoitteessa kunnantalolle. Nykytilanteessa rakennuksessa toimii jo Oikeuspalveluvirasto. (Lähde: Senaatti-kiinteistöt, modifioitu).

Viranomaisten kannanottojen perusteella (liite 1) yhteiseen Suomi-pisteeseen muodostuisi asiakaspalvelu- ja toimistotilatarvetta talukon 14 mukaisesti. Käyntiasiointimäärät ja henkilötöyvuosiarviot (htv-asiakaspalvelu ja htv-toimisto) vuodelle 2030 on arvioitu taulukossa 9. Taulukkoon 14 on huomioitu näistä tiedoista vain ennuste käyntiasiointimääristä. Mahdolliseen yhteisen työympäristön suunnitteluun on varmistettava eri viranomaisten todellinen toimistotilatarve. Ulosottolaitoksen Suomussalmen toimipaikka lakkaa 6.11.2025.

Taulukko 14. Suomussalmen Suomi-pisteeseen muodostuvat palvelut alustavan arvion mukaan.

Viranomainen	Suomi-piste, etä/läsnä	Enniste käyntiasiointimäärästä 2030 (kpl/v)	Toimistotilatarve	Muita huomioita ja kannanottoja
DVV	ei		ei	
Kela	etä- ja läsnä	ei arviota	ei	Kela voisi tuottaa sekä etä- että läsnäpalvelua Suomi-pisteessä, vaikka toiminta tällä hetkellä on omistustiloissa.
Maanmittauslaitos	Maanmittauslaitoksella ei ole tehty päätöstä etäpalveluihin osallistumisesta.			Kannanottona esitämme, että Maanmittauslaitos ei katso olevan tarvetta osallistua Suomi-etäpisteisiin, koska meidän nykyinen palvelupisteverkko on riittävän kattava meidän asiakkaillemme. Asiointi viranomaisen asioissa etäpalvelupisteissä tulisi olla erittäin vähäistä ottaen huomioon sähköisen asiointin kehityksen lähitulevaisuudessa.
Oikeuspalveluvirasto	Etänä tai osittain sovitut asiakastapaamiset oikeusavustajan kanssa.	ei arviota	Mahdollisesti taustatyötilaa asiakaspalvelun oheen.	Oikeuspalveluvirastolla verkostotarkastelu menossa syksyllä 2025, jonka perusteella OM tekee asetuksen toimipaikoista vuoden 2026 aikana. Suomussalmella 2 hlö. Suomussalmella nyt vain oikeusapu.
Poliisi	ei	1 750	ei	Poliisin lupapalvelut tuotetaan jatkossakin Suomussalmen poliisiasemalta.
Rikosseuraamuslaitos	etä + satunnaisesti läsnä	ei arviota	ei	Kaksi työntekijää asioisivat satunnaisesti Suomussalmella tapaamassa asiakkaita.
Ulosottolaitos	etä	ei arviota	ei	Etäpalvelu yhteisessä palvelupisteessä voisi hyvin sopia, mikäli tämä ei edellytä omaa henkilökuntaa ja edellyttäen, että olisi olemassa toimivat etäpalveluyhteydet. Osittain kyse myös lainsäädännön muutostarpeesta, ja tätä koskeva aloite on tehty oikeusministeriölle.
Verohallinto	ei	ei arviota	ei	Vero on jatkossa vain maakuntakeskuksissa ja niissäkin valtaosin vain etänä. Kainuun osalta tarjoamme jatkossakin etäpalvelua vain Kajaanissa. Muuhun meillä ei ole varattuna resurssia. Verotoimistossa asioivien asiakkaiden määrä on ollut laskeva, ja meillä ollut nyt panostus asiakkaiden palvelukanavissa sähköiseen palveluun (OmaVero) sekä puhelinpalveluun.

3.4. Suomi-pisteiden ulkopuolelle jäävät palvelut ja toimitilat

Kela

Keskeinen ja osittain Suomi-pisteiden läsnäpalveluiden ulkopuolelle jäävä palvelu- ja toimitilaverkko Kajaanissa liittyy Kelan toimintoihin. Kannanoton perusteella (liite 1) Kela osallistuu Suomi-pisteisiin etäpalveluna ja Kelan omistustiloissa tarjotaan läsnäpalvelua. Kuitenkin Kuhmossa ja Suomussalmella voidaan tuottaa läsnäpalvelua Suomi-pisteessä, vaikka tällä hetkellä toiminta on omistustiloissa. Kelan kannanoton perusteella läsnäpalvelun ja toimistotilatarpeiden osalta on ratkaistava Kelan omien toimipisteiden tulevaisuuden käyttö ja se vaikuttaa mahdollisuuksiin olla mukana yhteisissä asiakaspalvelupisteissä. Kelan tiloissa olisi mahdollisuuksia myös yhteistyölle toisten toimijoiden kanssa ja Kela on kiinnostunut palveluyhteistyöstä. Kajaanissa läsnäpalvelun lisäksi asiakkaat hyötyisivät yhteis- ja etäpalvelusta, joka voisi sijoittua joustavasti kumppaneiden/yhteisiin tiloihin. Kuhmossa ja Suomussalmella kuntalaiset hyötyisivät yhteisissä tiloissa tuotettavista yhteis- ja etäpalveluista, joita täydentäisi Kelan tarjoama asiantuntijapalvelu. Kelan keskeisimmät kumppanit ovat kunta (yhteispalvelu), työllisyyspalvelut, sosiaalipalvelut ja maahanmuuttopalvelut.

Kainuun palvelu- ja toimitilaverkon kattavuuteen vaikuttaa myönteisesti, että Kelan yhteispalvelu ja etäpalvelusopimus on voimassa Hyrynsalmella, Ristijärvellä ja Paltamossa. Kelalla on toimitiloja alueellisen suunnitelman laatimisen aikana (v.2025) vielä Puolangalla ja Sotkamossa, mutta tiloista pyritään luopumaan.

Poliisi

Poliisin kannanoton mukaan (liite 1) Poliisin lupapalvelut integroituvat kiinteästi muuhun poliisi-toimintaan ja poliisiasemalta muualle siirtyminen vaikeuttaisi yhteistoimintaa. Poliisin asiakasmäärä tulisi olemaan yhteispalveluun osallistuvista viranomaisista merkittävin ja se vaikuttaisi tiloista maksettaviin vuokriin tilanteessa, joissa tyhjiilleen jäävistä asiakaspalvelutiloista maksettaisiin edelleen toista vuokraa.

Kainuun palvelu- ja toimitilaverkon kattavuuteen vaikuttaa myönteisesti, että Suomi-pistepaikkakuntien lisäksi Poliisi tarjoaa palveluita Puolangalla kerran kuukaudessa. Poliisilla on tilat myös Sotkamossa, mutta paikkakunnalla ei ole lupapalveluita.

Oikeuspalveluvirasto

Suomi-pisteiden lisäksi Oikeuspalveluviraston palveluita saa mahdollisesti jatkossa myös Sotkamossa ja Puolangalla vain ajanvarauksella yhteistyökumppanin tiloista.

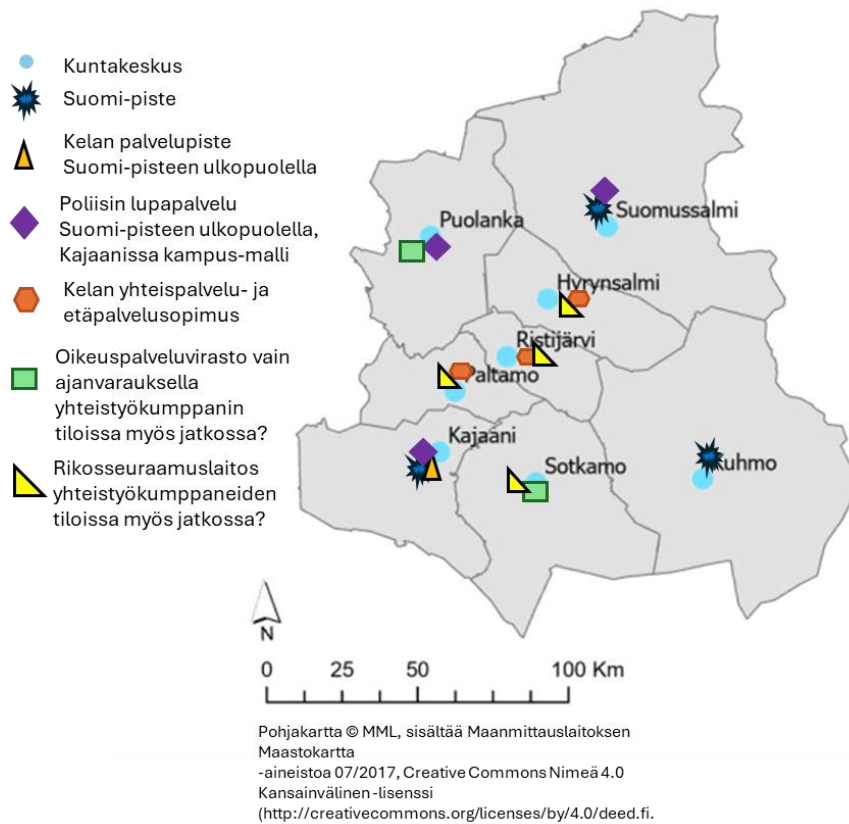
Rikosseuraamuslaitos

Suomi-pisteiden lisäksi Rikosseuraamuslaitoksen palveluita saa mahdollisesti jatkossa myös Hyrynsalmelta, Paltamosta, Ristijärveltä ja Sotkamosta yhteistyökumppaneiden tiloista.

Yhteenveto Suomi-pisteistä ja Suomi-pisteiden ulkopuolelle jäävistä palveluista

Kuvassa 20 on esitetty yhteenveto Kainuuseen sijoittuvista Suomi-pisteistä ja alustavan arvion mukaan Suomi-pisteiden ulkopuolelle jäävistä palveluista. Osa Kainuun kunnista voi jäädä tulevaisuudessa ilman viranomaisten palvelua. Projektiryhmässä ei kuitenkaan keskusteltu

liikkuvien palveluiden mahdollisuudesta esimerkiksi kirjastoautojen yhteydessä. Valtakunnallinen etäpalvelun pilotointi voi myöhemmin tuoda tietoa siitä, olisiko etäpalvelut monistettavissa liikkuviin palveluihin. Nämä asiat selkiytyvät Kainuun projektiryhmän toimikauden jälkeen.

Kuva 20. Yhteenveto Suomi-pisteistä ja niiden ulkopuolelle jäävistä palveluista Kainuussa.

4. Riskianalyysi

Riskinarviointi laadittiin projektiryhmän kokouksessa 23.9.2025. Keskustelua käytiin pohjaesityksen avulla ja riskinarviointia täydennettiin käydyin keskustelun perusteella.

Kainuun alueellisen suunnitelman toteuttamiseen liittyvät seuraavat tunnistetut merkittävät riskit.

- Palveluiden saatavuus heikkenee, mikä johtuu seuraavista tekijöistä:
 - Valtionhallinnon säästöjen toimeenpanossa jo useampi virasto/viranomainen tekevät omia ratkaisuja palvelu- ja toimitilaverkkonsa osalta, vaikka valtakunnallinen palvelu- ja toimitilaverkkouudistus on yhä kesken.
 - Riskiä pienentää kuitenkin etäpalvelumahdollisuus.
- Keskushallinnon kyvyttömyys/haluttomuus kehittää palveluprosesseja niin, että etäpalvelua voidaan täysimääräisesti hyödyntää maakuntien palvelutason parantamiseksi.
- Virastojen johdossa ei johdeta toiminnan muutosta, jolloin paikalliset Suomi-pisteet eivät toimi optimaalisella tavalla.
- Raha ja sen puute. On pärjättävä poliittisessa ohjauksessa sillä mitä annetaan, ja toteutettava säästöt mitä määrätään "keinoja kaihtamatta".
- Palveluiden saavutettavuus, mikä johtuu seuraavista tekijöistä:
 - Pitkät etäisyydet palveluihin ja supistuva joukkoliikenne voivat heikentää yhdenvertaista palvelujen saatavuutta.
- Digipalvelujen käyttövalmius, mikä johtuu seuraavista tekijöistä:
 - Ikääntyvä väestö ja digiosaaminen; työikäisten osuus laskee vuoteen 2030 saakka, mutta kasvaa kuitenkin vuoteen 2040 mennessä nykyistä suuremmaksi.
- Yhteistyö hyvinvointialueen ja kuntien palveluiden kanssa ei toteudukaan, mikä johtuu seuraavista tekijöistä:
 - Yhteistyön luominen ei toteudu, koska hyvinvointialueen ja kuntien toiminnot pidetään omissa tiloissa.
 - On todettu, että synergiaa voisi olla nykyistä enemmän esimerkiksi Kelan, Rikosseuraamuslaitoksen, työllisyyspalveluiden ja joidenkin hyvinvointipalvelujen kanssa, jos ne olisivat saatavilla samasta Suomi-pisteestä.
- Valtakunnallinen koordinointi Suomi-pisteiden palveluiden tuottamisesta Kainuussa projektiryhmän toimikauden jälkeen, mikä johtuu seuraavista tekijöistä:
 - Vastuuorganisaatio, joka kokoaa eri palveluntuottajat viemään toteutuksen loppuun, ei ole tiedossa.
 - Riskiä voidaan pienentää, kun tiedetään, että Senaatti-kiinteistöjen toimesta tarkemmat suunnittelut käynnistyvät vuosien 2026-20230 aikana.
- Yhteisen työympäristön käyttöaste vähenee, mikä johtuu seuraavista tekijöistä:
 - Ei kyetä sitoutumaan tilojen käyttöön pitkällä aikavälillä.

5. Organisointi ja rahoitus

Valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen tavoitteena on vastata nopeasti muuttuvan toimintaympäristön tarpeisiin kokoamalla käyntiasiointi julkisen hallinnon yhteisiin asiakaspalvelupisteisiin ja vähentämällä valtionhallinnon toimistotilaa yhteistyössä Kelan, kuntien ja soveltuvien osin hyvinvointialueiden kanssa. Uudistuksen myötä mahdollistetaan nykyistä asiakaslähtöisempi, kustannustehokkaampi ja suunnitelmallisempi toiminta asiakkaan hyväksi.

Palveluita annetaan kansalaisille edelleen monikanavaisesti siten, että ensisijaisena palvelukanavana on kattavat ja helppokäyttöiset sähköiset asiointipalvelut. Palvelu- ja toimitilaverkko-hanke tukee osaltaan kansalaisten sähköisten palvelujen käyttöä varmistamalla digituen antamisen yhteisissä palvelupisteissä.

Hanke toimeenpanee julkisen hallinnon strategiaa, alueellistamisesta alueelliseen läsnäoloon - strategiaa ja valtion toimitilastrategiaa. Lisäksi hankkeen asettamisen perusteina olivat seuraavat 2020-luvun muutostekijät: sähköisten palvelujen tarjonnan ja käytön lisääntyminen, väestömuutokset ja kaupungistuminen, käyntiasiointimäärien merkittävä vähentyminen, paikkariippumattoman työn lisääntyminen ja niukkenevat taloudelliset resurssit.

Hanke on edennyt alueellisesti niin, että Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjois-Karjalan, Päijät-Hämeen ja Satakunnan alueelliset suunnitelmat ovat valmistuneet ja toimeenpano on käynnissä näissä maakunnissa ja muutamilla muilla paikkakunnilla. Vuoden 2025 alusta hanke etenee seuraaviin kuuteen maakuntaan: Etelä-Pohjanmaa, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Kymenlaakso, Pohjanmaa ja Pohjois-Savo.

Valtiovarainministeriö ja palvelu- ja toimitilaverkkohanke rahoittaa alueellisten projektiryhmien johtamisesta ja sihteerityöstä maakunnan liitolle aiheutuvia kuluja valtionavustuksella, joka on myönnetty maakunnan liitolle sen hakemuksesta (20.2.2025). Maakunnan liitto raportoi valtiovarainministeriölle valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta ja toteutuneista kuluista 31.1.2026 klo 16.15 mennessä erikseen toimitettavan ohjeistuksen mukaisesti.

5.1 Kainuun alueellisen projektiryhmän tehtävä ja kokoonpano

Valtionvarainministeriö asetti 19.12.2024 valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen alueellista suunnittelua ja toimeenpanoa varten Kainuun alueellisen projektiryhmän toimikaudelle 2.1.-31.12.2025 (VN/32136/2023-VM-145). Alueellisen projektiryhmän tavoitteena oli Valtioneuvoston 27.3.2024 hyväksymän Valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen valtakunnallinen suunnitelman 2024–2027 sisältämien valtakunnallisten palveluverkkokriteereiden (pääsääntöisesti enintään tunnin etäisyys yhteisiin palvelupisteisiin tieverkkoa pitkin ja riittävä väestöpohja) mukaan suunnitella asiakaspalveluverkkoa Kainuun alueella.

Työn tavoitteena oli, että viimeistään vuonna 2030 valtion viranomaisten käyntiasiointi on Kainuun alueella koottu yhteisiin palvelupisteisiin yhteistyössä Kelan, kuntien ja soveltuvien osin hyvinvointialueiden kanssa. Lisäksi tavoitteena oli koota valtion tiloja yhteen ja vähentää niitä valtion toimitilastrategian linjausten (Valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2021) mukaisesti.

Ryhmän tehtävänä oli:

1. Valmistella Kainuun alueellinen suunnitelmaluonnos valtakunnallisen rakenteen mukaisesti 31.10.2025 mennessä ja viimeisteillä suunnitelma valmiiksi 30.11.2025 mennessä. Alueellisessa suunnittelussa tulee ottaa tarpeen mukaan huomioon myös naapurimaakunnat. Alueellinen suunnitelma ei koske ns. käyttösidonnaisia tiloja (esim. museot, vankeilat, tuomioistuimet).
2. Käynnistää alueellisen suunnitelman toimeenpano.
3. Tukea hankkeen viestintäverkostoa alueellisten ja paikallisten viestinnän kohderyhmien tavoittamisessa.
4. Osallistaa alueen julkisen hallinnon henkilöstöä ja asiakkaita alueelliseen suunnitteluun.

Ryhmä sai asettaa tarpeen mukaan alaryhmiä ja kuulla ryhmän ulkopuolisia asiantuntijoita. Ryhmän tuli kuulla myös henkilöjärjestöjen edustajia. Ryhmä raportoi työstään valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen valtakunnallisille valmistelu- ja ohjausryhmille.

Ryhmän kokoonpano oli:

Puheenjohtaja Riikka Pirkkalainen, maakuntajohtaja, Kainuun liitto.

Projektiryhmä valitsi varapuheenjohtajaksi ylikomisario Antero Aulakosken Oulun poliisilaitokselta.

Jäsenet

- Pirkko Anttila, johtaja, Digi- ja väestötietovirasto
- Saija Niittymäki, kehittämisspäälikkö, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, aluehallintovirastojen hallinto- ja kehittämispalvelut
- Jaana Korhonen, ylijohtaja, Kainuun ELY-keskus
- Sanna Appelberg, talousjohtaja, Oikeuspalveluvirasto
- Antero Aulakoski, ylikomisario Oulun poliisilaitos
- Outi Hyrkäs, asiakaspalvelukeskuksen päälikkö, Kansaneläkelaitos
- Paula Tolonen, palvelusuunnittelija, Maahanmuuttovirasto
- Pekka Jakobsson, tietopalvelupäälikkö, Maanmittauslaitos
- Kati Kettukivi, yksikönpäälikkö, Rikosseuraamuslaitos
- Irma Kyllönen, projektipäälikkö, tilaratkaisut, Senaatti-kiinteistöt
- Lauri Peltonen, aluejohtaja, Senaatti-kiinteistöt
- Tero Rojola, toimistopäälikkö, Ulosottolaitos
- Marko Määttä, ryhmäpäälikkö, Valtori
- Ari Kokko, ryhmäpäälikkö, Verohallinto
- Tiina Veijola, henkilöstöjohtaja/tuotannon hallinto- ja tukipalvelut, toimialuejohtaja, Kainuun hyvinvointialue
- Erno Heikkinen, kunnanjohtaja, Suomussalmen kunta
- Juhana Juntunen, kaupunginjohtaja, Kuhmon kaupunki
- Sihteeri: Sanna Nikola-Määttä, ympäristöasiantuntija, Kainuun liitto

- Alueellisen projektiryhmän asiantuntija: Tommi Hatinen, projektiasiantuntija, valtiovarainministeriö

Valtionvarainministeriön muutospäätöksellä 6.6.2025 (VN/32136/2023) Kainuun alueelliseen projektiryhmän kokoonpanoa muutettiin nimeämällä jäseneksi johtaja Pirkko Anttilan tilalle johtaja Maisa Gynther Digi- ja väestötietovirastosta sekä palvelusuunnittelija Paula Tolosen tilalle tulosalueen johtaja Tuija Mikkonen Maahanmuuttovirastosta.

Kokouksiin osallistui tarvittaessa Jaana Korhosen varahenkilönä Jari Pesonen Kainuun ELY-keskuksesta, Pekka Jakobssonin tilalla Marko Erkkilä Maanmittauslaitokselta, Kati Kettukiveä sijaisti Miia Pesonen, Hanna Häyrynen sekä Vesa Kervinen Rikosseuraamuslaitoksesta ja Oikeuspalveluvirastosta Sanna Appelbergin sijaan osallistui Eeva Puotila.

Kainuun alueellinen projektiryhmä piti kokouksia kuukausittain pois lukien heinäkuu. Kokoukset järjestettiin etäyhteydellä. Toukokuun kokous järjestettiin hybridinä, jolloin osa projektiryhmän jäsenistä kokoontui Kajaanissa Kelan tiloihin Pohjolankadulle. Saman päivän aikana tutustuttiin Kajaanissa eri viranomaisten toimitiloihin Kalliokadulla ja Lönnrotinkadulla.

5.2. Alueellisen suunnittelun rahoitus

Työryhmän työ tehtiin virkatyönä. Kukin organisaatio maksoi osallistujiensa matkakulut. Muut kulut maksettiin valtiovarainministeriön momentilta 28.40.03. edellyttäen, että niistä oli sovittu etukäteen valtiovarainministeriön kanssa. Valtiovarainministeriö ja palvelu- ja toimitilaverkko-hanke rahoitti Kainuun projektiryhmien johtamisesta ja sihteerityöstä maakunnan liitolle aiheutuvia kuluja valtionavustuksella enintään 25 000 euroa, jota varten Kainuun liitto toimitti erillisen hakemuksen valtionvarainministeriölle. Kainuun liitto haki avustusta taulukossa 15 esitetyn kustannusarvion perusteella.

Taulukko 15. Kainuun projektiryhmän johtamisesta ja sihteerityöstä aiheutuvien kulujen kustannusarvio.

Kululaji	Summa EUR, (alv 0 %)	Käyttötarkoitus lyhyesti
Henkilöstö	22 000	Puheenjohtajan, sihteerin ja 1-2 muun Kainuun liiton asiantuntijan henkilöstökulut.
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	
Palvelujen ostot	3 000	Lisenssit ja muu ulkopuolella laadittava aineisto alueellista raporttia varten.
Matkat	0	
Muut kulut	0	
Yhteensä	25 000	

Valtionvarainministeriö myönsi Kainuun liitolle avustuksen esitetyn kustannusarvion perusteella projektiryhmän toimikaudelle 2.1.2025 - 31.12.2025. Selvitys valtionavustuksen käytöstä on toimitettava valtiovarainministeriöön 31.1.2026 klo 16.15 mennessä. Selvityksessä tulee käydä ilmi toteutuneet kulut kululajeittain ja kokonaissumma toteutuneesta avustuksen käytöstä.

Selvityksen liitteenä toimitetaan selvitys työaikakirjanpidosta ja mahdollinen toiminnan kustannuspaikkaraportti.

6. Viestintä ja sidosryhmätyö

6.1 Viestintä

Projektiryhmä linjasi helmikuun ja maaliskuun kokouksissa, että valtionvarainministeriö vastaa Kainuun palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen ulkoisesta viestinnästä. Projektiryhmä sopi, että jokainen organisaatio vastaa omasta sisäisestä viestinnästä. Projektiryhmän puheenjohtaja ja sihteeri ovat tiedottaneet Kainuun kuntajohtajia alueellisen suunnitelman etenemisestä ja pyytäneet näkemyksiä tarvittavista viranomaispalveluista kunnissa. Lisäksi projektiryhmän puheenjohtaja on tiedottanut Kainuun maakuntahallitukselle alueellisen suunnitelman etenemisestä.

Valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksesta sekä Kainuun alueellisesta työstä kirjoitettiin Kainuun Sanomien verkkojulkaisussa 18.5.2025. Artikkelin julkaistiin lisäksi painetussa lehdessä 21.5.2025. Lehtijuttuun haastateltiin projektiryhmän asiantuntijaa Tommi Hatista ja puheenjohtajaa Riikka Pirkkalaista.

Keskeisiä Kainuun paikallismedioita ovat Kainuun Sanomat, Sotkamo-lehti, Kuhmolainen, Ylä-Kainuu ja Puolanka-lehti sekä pääasiassa Kajaanin kaupungin alueella ilmestyvä Koti-Kajaani.

6.2 Sidosryhmätyö

Kainuussa valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksessa on mukana monipuolinen joukko valtion ja julkishallinnon toimijoita, joilla on omat erityispiirteensä ja roolinsa alueella. Keskeinen alueellisen suunnitelman valmisteluvaiheen tekijä on se, että viranomaiset ovat mukauttaneet palveluitaan alueelliseen tarpeeseen ja kysyntään jo nyt, vaikka palvelu- ja toimitilaverkkouudistus on valtakunnan tasolla vielä kesken.

Sidosryhmien merkitys vaihtelee yhteistyön luonteen mukaan. Kainuussa korostuvat erityisesti alueelliset ja paikalliset sidosryhmät, joiden rooli on keskeinen palveluiden saavutettavuuden ja vaikuttavuuden kannalta. Näihin kuuluvat muun muassa:

- **Alueella toimivat valtion viranomaiset**
- **Senaatti-kiinteistöt**, jotka vastaavat toimitilojen hallinnoinnista ja kehittämisestä.
- **Kela**, joka on mukana asiakaspalvelun kehittämisessä.
- **Kainuun kunnat**, jotka osallistuvat Suomi-pisteiden suunnitteluun ja tarjoavat tiloja yhteiskäyttöön.
- **Kainuun hyvinvointialue**, joka toimii yhteistyökumppanina erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta.
- **Oppilaitokset**, kuten Kajaanin ammattikorkeakoulu, ammattiopisto ja Kainuun lukioverkosto, jotka voivat toimia yhteistyökumppaneina kehittämisessä muun muassa hanketöiden kautta.
- **Yhdistykset ja järjestöt**, jotka tavoittavat erityisryhmiä ja voivat toimia palveluiden välittäjinä.
- **Paikalliset ja valtakunnalliset palveluntuottajat sekä yksityiset yritykset**, jotka voivat osallistua palveluiden tuottamiseen tai tilojen yhteiskäyttöön.
- **Asiakkaat**, joiden tarpeet vaihtelevat taustan, elämäntilanteen ja toimintakyvyn mukaan.

- **Toimijoiden oma henkilöstö**, joka on tärkeä suunnittelun ja muutoksen sidosryhmä.
- **Paikallismedia**, joka toimii tiedonvälittäjänä ja vaikuttaa julkiseen keskusteluun uudistuksesta.

Kainuussa sidosryhmäyhteistyö korostuu erityisesti saavutettavuuden, monipaikkaisuuden, digiosaamisen ja palveluiden yhteensovittamisen näkökulmasta. Alueen erityispiirteet, kuten pitkät välimatkat, väestön ikärakenne ja digituen tarve edellyttävät tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

7. Raportointi

Alueellisen projektiryhmä raportoi säännöllisesti valtakunnalliselle palvelu- ja toimitilaverkko-hankkeelle, esim. alueellisen projektiryhmän puheenjohtajan/sihteerin tulee pyydettäessä esitellä alueellisen toimeenpanon etenemistä hankkeen valmistelu- ja ohjausryhmille. Menettelyt vastavasta sovitaan erikseen. Lopullinen alueellinen suunnitelma tulee hankkeen valmistelu- ja ohjausryhmän käsittelyyn.

Kainuun alueellisen projektin tilannekatsaus annettiin valtakunnallisen hankkeen valmisteluryhmälle 6.10.2025.

Kainuun alueellisen suunnitelman luonnos palautetaan valtionvarainministeriölle viimeistään 30.10.2025.

Kainuun suunnitelmaluonnosta esiteltiin valtakunnallisen hankkeen valmisteluryhmälle 6.11.2025.

Lopullinen suunnitelma palautetaan valtionvarainministeriöön 28.11.2025

Valtakunnallisen hankkeen valmisteluryhmä käsittelee Kainuun suunnitelmaa kokouksessaan 2.12.2025 ja ohjausryhmä kokouksessaan 18.12.2025.

Lähdeluettelo

Kainuun liitto. Kainuun tilanne- ja kehityskuva 20.12.2024. Saatavilla 18.6.2025: https://kainuunliitto.fi/assets/uploads/2025/01/Kainuun-tilanne-ja-kehityskuva_20.12.2024_korjattu-28.1.2025.pdf

Kainuun liitto. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035, maakuntakaavaselostus. Saatavilla 18.6.2025: https://kainuunliitto.fi/assets/uploads/2023/12/3_Kainuun_tuulivoimamaakunta-kaava_2035_Maakuntakaavamerkinnatmaaraykset_Maakuntakaavaselostus_allekirjoitettu.pdf

Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2027. Raporttiluonnos 5.6.2025.

Maahanmuuttovirasto. Maahanmuutto Suomeen 2/2025. Saatavilla 19.8.2025: https://migri.fi/documents/5202425/166014458/Maahanmuutto%20Suomeen_2_2025.pdf/80b79660-387b-7ea1-e0e2-6743c5a33fe4/Maahanmuutto%20Suomeen_2_2025.pdf?t=1747645782976

MDI. Väestöennuste 2024. Saatavilla 19.8.2025: <https://www.mdi.fi/vaestoennuste/>

Ramboll Oy. Liikennejärjestelmän nykytila ja tulevaisuuden tarpeet, Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelma 21.10.2024.

Kainuun joukkoliikenteen aikatauluja www.matkahuolto.fi 22.5.2025

Yle uutiset <https://yle.fi/a/74-20162663> 23.5.2025

Yle uutiset <https://yle.fi/a/74-20175374> 22.9.2025

Liite 1 Viranomaisten kannanotot

Tällä lomakkeella kerätään pohjatietoa valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen Kainuun aluesuunnitelmaan siitä, millä tavoin eri viranomaiset tuottavat palvelut yhteisissä Suomi-pisteissä / yhteisissä asiakaspalvelupisteissä (Kajaani, Kuhmo, Suomussalmi). Lisäksi kerätään tietoa yhteisten toimistotyötilojen tilantarpeeseen. Lomakkeella pyritään saamaan tietoa myös siitä, millä tavoin muissa Kainuun kunnissa viranomaisten palvelua olisi jatkossa saatavilla.

Vastaukset pyydetään täyttämään alla olevaan taulukkoon 26.8.2025 mennessä seuraavasti:

- **Asiakaspalvelu yhteisessä palvelupisteessä Kajaani, Kuhmo, Suomussalmi: läsnä/etä/ei yhteiseen palvelupisteeseen/ei tietoa**
 - Jos ei ole sijoittumassa yhteiseen palvelupisteeseen tai ei ole vielä tietoa, perustelut voi avata toiseen taulukkoon kohdassa "avoimet vastaukset".
- **Toimistotyön tilatarve Kajaani, Kuhmo, Suomussalmi: kyllä/ei**
 - Eri viranomaiset ovat lähettäneet toimistotyön htv-arviot v.2030 alkuvuodesta Excel-taulukossa, tätä voidaan myös hyödyntää vastauksissa. Excel-tiedostot on ladattu Tiimeriin kansioon "Viranomaisten nykytilatiedot".
 - Kommentteja toimistotyön tilantarpeeseen yhteisissä pisteissä voi myös avata toiseen taulukkoon kohdassa "avoimet vastaukset".
- **Palveluiden tarjonta Kainuun muissa kunnissa (Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo):** Sanallinen arvio olisiko halukkuutta esim. liikkuviin palveluihin, läsnäpalveluihin 1 krt/kk tai muihin mahdollisuuksiin muissa Kainuun kunnissa. Jos on, maininta myös missä kunnassa. Huom. Näihin kuntiin ei ole optimoitu valtion palveluverkkoa.

Viranomai- nen	Asiakaspal- velu Kajaani	Asiakaspal- velu Kuhmo	Asiakaspal- velu Suo- mussalmi	Toimistotila- tarve Kajaani	Toimistotila- tarve Kuhmo	Toimistotila- tarve Suomus- salmi	Palveluiden tarjonta muissa Kainuun kunnissa tulevaisuu- dessa
AVI	Etä	Ei tietoa	Ei tietoa				
Ely-keskus	Läsnä/etä	Ei	Ei	Läsnä	Ei	Ei	Ei
DVV	Etä	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei
Kainuun hy- vointialue							
Kela	Läsnä: ei yh- teiseen	Etä + läsnä	Etä + läsnä	Ei	Ei	Ei	Hyrynsalmi, Ristijärvi ja Paltamo: yhteispalvelu + etäpalvelusopi- mus on voimassa.

	palvelupistee- seen etä: yh- teiseen						
Maahanmuut- tovirasto	Ei	Ei	Ei	Ei	Mahdollinen? Kts. avovas- taukset	Ei	Ei
Maanmittaus- laitos	Kyllä	Ei	Ei	Kyllä	Ei	Ei	Tässä vaiheessa virastolla ei ole suunnitelmia avata palveluita muissa Kainuun kunnissa.
Oikeuspalve- luvirasto	Kyllä	Osa-aikainen aukiolo palve- luhenkilöillä mahdollinen, etäpalvelu täydentää.	Etänä tai osit- tain sovitut asiakastapaa- miset oikeus- avustajan kanssa.	Kyllä	Pienimuotoinen taustatyötila asiakaspalvelun ohjeen, jos si- joitetaan palve- luhenkilöitä vir- kapaikkaan / asiakastapaami- siin.	Mahdollisesti taustatyötilaa asiakaspalvelun oheen.	Oikeuspalveluvirastolla verkosto- tarkastelu menossa syksyllä 2025, jonka perusteella OM te- kee asetuksen toimipaikoista vuoden 2026 aikana. Kajaanissa nyt yli 20 hlö, Kuhmossa 6 ja Suomussalmella 2 hlö. Suomus- salmella nyt vain oikeusapu, Kuhmossa myös edunvalvonta. Kajaanissa kaikki palvelut.
Poliisi	Poliisin lupa- palvelut tuote- taan jatkossa- kin Kajaanin poliisiasie- malta; ei yh- teiseen palve- lupisteeseen	Läsnä; Jos Kuhmon poliisiasema toimii yhteisenä pal- velupisteenä	Poliisin lupa- palvelut tuote- taan jatkossa- kin Suomus- salmen poliisi- asemalta; ei yhteiseen pal- velupisteeseen				Puolanka 1 x kk läsnäolopalve- luna ajanvarauksella
Rikosseuraa- muslaitos	Risen asiakas- vastaanotto voidaan	Etä + satun- naisesti läsnä	Etä + satun- naisesti läsnä	Kyllä	Ei	Ei	

	toteuttaa yhteisestä palvelupisteestä, läsnä.						
Senaatti-kiinteistöt							
Ulosottolaitos	Ei tietoa	ei	ei	kyllä	ei	ei	ei
Valtori	ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei
Verohallinto	Etä	ei	ei	ei	ei	ei	ei

Avoimet vastaukset

Viranomainen	Avoimet vastaukset
AVI	Kajaani on yksi 1.1.2026 toimintansa aloittavan Lupa- ja valvontaviraston toimipaikoista. Viraston käyntiasiointi tulee olemaan todella vähäistä. Tulevaisuudessa palvelua voitaisiin tarjota alueen Suomi-pisteissä tai ainakin Kajaanissa yhteisen etäpalveluratkaisun kautta, mutta se riippuu ratkaisun toimitavuudesta ja kustannuksista.
Ely-keskus	Tulevan elinvoimakeskuksen toimipaikka Kainuussa on Kajaanissa. Elinvoimakeskuksilla ei ole juurikaan henkilöasiakkaita, asiakkaat ovat yritysten ja toimijoiden edustajia. Toimitilakäynneistä valtaosa on sidosryhmäyhteistyöhön liittyvää asiointia. Uusimman valtakunnallisesti tehdyn arvion mukaan suurimmissa toimipaikoissa käyntiasiointia on 1-2 päivässä. Kainuuseen suhteutettuna tämä tarkoittaisi useimpina päivinä 0 asiakasta. Elinvoimakeskuksen palvelukenttä on todella laaja. Ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista ylläpitää kattavaa "päivystystä" tilanteessa, joissa todennäköisesti asiakkaita ei käytännössä ole. Mikäli yksittäinen asiakas haluaa hoitaa etänä ajanvarauksella esim. Kuhmon palvelupisteestä asiaansa, tämä on mahdollista järjestää.

	Osa nykyisen ELY-keskuksen tehtävistä ja siten toimivallasta siirtyy uuden valtakunnallisen lupa- ja valvontaviraston hoidettavaksi.
DVV	DVV on keskittänyt käyntiasiakaspalvelun 18 maakuntakeskukseen, joissa palveluille on eniten tarvetta. Maakuntakeskuksista kuudesta (Kajaanissa, Kouvolassa, Mikkeliissä ja Seinäjoella) käyntiasiakaspalvelua annetaan 30.11.2025 saakka, minkä jälkeen palvelua annetaan etäpalveluna.
Kainuun hyvinvointialue	
Kela	Läsnäpalvelun ja toimistotilarpeiden osalta on ratkaistava Kelan omien toimipisteiden tulevaisuuden käyttö ja se vaikuttaa mahdollisuuksiin olla mukana yhteisissä asiakaspalvelupisteissä. Kelan tiloissa olisi mahdollisuuksia myös yhteistyölle toisten toimijoiden kanssa ja Kela on kiinnostunut palveluyhteistyöstä. Kajaanissa läsnäpalvelun lisäksi asiakkaat hyötyisivät yhteis- ja etäpalvelusta, joka voisi sijoittua joustavasti kumppaneiden/yhteisiin tiloihin. Kuhmossa ja Suomussalmella kuntalaiset hyötyisivät yhteisissä tiloissa tuotettavista yhteis- ja etäpalveluista, joita täydentäisi Kelan tarjoama asiantuntijapalvelu. Kelan keskeisimmät kumppanit ovat kunta (yhteispalvelu), työllisyyspalvelut, sosiaalipalvelut ja maahanmuuttopalvelut. Pop up / liikkuvat toimipisteet eivät ole suunnitelmassa.
Maahanmuuttovirasto	Maahanmuuttovirasto on laatinut toimitilavision kesäkuussa 2025, jonka mukaan Maahanmuuttovirasto aloittaa valmistelut toimipisteverkoston supistamiseksi. Mahdollinen toimistotilarve (5-10 työpistettä?) Kuhmossa tarkentuu osana valmistelua ja toimeenpanovaihetta.
Maanmittauslaitos	Maanmittauslaitoksella ei ole suunnitelmia tarjota etäpalvelua. Asiointitarve etäpalvelun kautta vähäistä. Tässä vaiheessa Maanmittauslaitos panostaa olemassa oleviin asiointipisteisiin.

Oikeuspalveluvirasto	Oikeuspalveluvirastolla verkostotarkastelu menossa syksyllä 2025, jonka perusteella OM tekee muutoksia asetukseen toimipaikoista vuoden 2026 aikana. Lopullinen oma palveluverkko tiedetään vasta tämän jälkeen. Kajaanissa nyt yli 20 hlö, Kuhmossa 6 ja Suomussalmella 2 hlö. Suomussalmella toimii nyt vain oikeusapu, Kuhmossa myös edunvalvonta. Kajaanissa kaikki palvelut eli edellisten lisäksi talous- ja velkaneuvonta. OPV:n palvelujen toimivuus etäratkaisussa täytyy selvittää kunhan etäpalvelu-pilotin myötä saamme lisää ymmärrystä tästä vaihtoehdosta.
Poliisi	Poliisin lupapalvelut integroituvat kiinteästi muuhun poliisitoimintaan ja poliisi-asemalta muualle siirtyminen vaikeuttaisi yhteistoimintaa. Poliisin asiakasmäärä tulisi olemaan yhteispalveluun osallistuvista viranomaisista merkittävin ja se vaikuttaisi tiloista maksettaviin vuokriin tilanteessa, joissa tyhjilleen jäävistä asiakaspalvelutiloista maksettaisiin edelleen toista vuokraa.
Rikosseuraamuslaitos	Rikosseuraamuslaitos voi tuottaa asiakaspalvelun yhteiseltä palvelupisteeltä. Oulun YTY-suunnittelussa on tarkemmin kuvattu tarpeita. Kaksi työntekijää sijoittuisivat Kajaanin toimistotiloihin ja sieltä käsin satunnaisesti asioivat Kuhmossa ja Suomussalmella tapaamassa asiakkaita.
Senaatti-kiinteistöt	
Ulosottolaitos	Ulosottolaitos on tehnyt oikeusministeriölle esityksen, jossa Kainuun alueella on jatkossa ainoastaan Kajaanin toimipaikka. Kuhmon ja Suomussalmen toimipaikat lakkaavat. Etäpalvelu yhteisessä palvelupisteessä (Kuhmo, Suomussalmi) voisi hyvin sopia, mikäli tämä ei edellytä omaa henkilökuntaa ja edellyttäen, että olisi olemassa toimivat etäpalveluyhteydet. Osittain kyse myös lainsäädännön muutostarpeesta, ja tätä koskeva aloite on tehty oikeusministeriölle
Valtori	

Verohallinto	Verolla asiakkaiden asiakasmäärät ovat olleet laskussa. Meillä panostetaan asiakkaiden palvelukanavissa sähköiseen palveluun (OmaVero) sekä puhelinpalveluun.
--------------	---

